

Slovenski št. 4 čebelar

letnik CX – april 2008

ISSN 0350-46907

Zdrave čebelje družine

Čebelji pridelki in sladkorna bolezen

Razpis za tekmovanje mladih čebelarjev

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Logar

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
ob sobotah:
9.00 - 12.00

IMATE TEŽAVE PRI PRECEJANJU MEDU? - NUDIMO VAM REŠITEVI!

AKCIJA!

CEDILNA POSODA ZA MED 30 KG

AKCIJSKA CENA:
119,97 €

REDNA CENA: 129 €

Akcijska cena velja
od 1.4. do 30.4.2008
oz. do prodaje zalog.

Čebelarji, izkoristite
možnost ugodnega nakupa
s pomočjo sofinanciranja
nakupa čebelarске opreme
s strani EU in RS.

Privoščite si najboljše.

**SUŠILEC ZA CVETNI PRAH
Z DEVETIMI PLADNJI**

**ČRPALKA ZA ČRPAJNE MATIČNEGA
MLEČKA V PRIROČNEM KOVČKU**

NOVO

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 25 19 410, e-pošta: info@logar-trade.si, internet: www.logar-trade.si

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme
v vrednosti nad 42 EUR priznamo čebelarjem
z veljavno čebelarско izkaznico **4% popusta.**

UVODNIK

**Pozdravljeni, spoštovane
čebelarke in cenjeni čebelarji!**

Ker me velika večina čebelar in čebelarjev ne pozna, mi dovolite, da se vam najprej predstavim. Sem Aleš Rodman, doma iz Vipave. V dolini reke Branice, odkoder izhajam, če-

belarim s 70 čebeljimi družinami. V prejšnjem mandatu sem bil predsednik komisije za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano ter član komisije za ocenjevanje medu pri ČZS.

V soboto, 8. marca 2008, je bil na sedežu ČZS 57. redni občni zbor ČZS, na katerem so bili izvoljeni novo vodstvo ČZS in organi Zveze, sprejet pa je bil tudi delovni načrt za leto 2008. Predsednik ČZS g. Boštjan Noč me je predlagal za podpredsednika ČZS s posebnimi pooblastili za področje usposabljanja, izobraževanja in izpopolnjevanja pri ČZS, predlog pa mora na svoji prvi seji potrditi še UO ČZS. Rad bi vam predstavil svoj pogled in vsebine, za katere si bom prizadeval na področju izobraževanja.

Izobraževanje je en izmed temeljnih nalog in pomembno poslanstvo ČZS, zato mora šola Antona Janše dobiti osrednjo vlogo na področju izobraževanja čebelarjev. Izobraževanje razumem kot širok pojem, ki se ne nanaša samo na čebelarjenje. Izobraževalna področja so tudi vsa tista, ki so posredno povezana s čebelarstvom, kot je npr. apiterapija, pridobivanje sredstev na podlagi javnih razpisov itd. Po mojem prepričanju je izjemno pomembno tudi izobraževanje končnih porabnikov o uporabi čebeljih pridelkov in izdelkov iz medu. K temu bo vsekakor pripomogel tudi projekt vzpostavitve čebelarske knjižnice.

Dandanes je računalnik orodje, brez katerega si ni več mogoče predstavljati življenja. Računalnik je tako rekoč v vsakem domu, zato bom poseben poudarek pri svojem delu namenil tudi vzpostavitvi e-učilnice. E-učilnica bo delovala po zgledu e-učilnic, ki jih uporabljajo na fakultetah in univerzah. E-učilnico bomo najprej vzpostavili za krožkarje na šolah, pozneje pa bo namenjena splošni uporabi.

Na področju izobraževanja bomo morali pripraviti enotne izobraževalne programe in gradiva. V pripravi so že čebelarski učbenik, knjiga o slovenskem medu, izobraževalna knjiga o medenih pijačah, film o čebeli in medu, film o tehnologiji čebelarjenja in druga. Prav tako bomo pripravljali in izdajali izobraževalno-promocijska gradiva.

Nadaljevanje na naslednji strani ►►

Barva napisa »Slovenski čebelar« na ovitku revije je tudi letošnja barva za označevanje čebeljih matic. Fotografija na naslovnici: Čebela na šopu cvetov divje češnje (*Prunus avium*). Foto: Franc Šivic

UVODNIK

Aleš Rodman 109

NOVICE IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

prof. dr. Jost Dustmann: Zdrave čebelje družine – nenehen izziv za čebelarja (I. del) 111

Pavel Zdešar: Obvestilo in priporočilo čebelarkam in čebelarjem 114

Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med.: Raziskovalno delo v zoološkem in čebelarskem laboratoriju 117

prof. dr. Aleš Gregorc: Strokovne in raziskovalne naloge KIS na področju čebelarstva v letu 2007 118

APITERAPIJA

dr. Damjan Justinek, dr. med.: Čebelji pridelki in sladkorna bolezen 121

S KNJIŽNE POLICE

Franc Šivic: Raka lahko ozdravimo 124

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Janko Gorican: Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v aprilu 125

VETERINARSKI NASVETI

Borut Preinfalk, dr. vet. med.: Veterinarski nasveti za april 128

MEDOVITE RASTLINE

dr. Robert Brus: Mali jesen 128

DOGODKI IN OBVESTILA

131

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

132

OBVESTILA ČZS

134

MALI OGLASI

141

OSMRTNICE

143

INDEX

EDITORIAL

Aleš Rodman 109

NEWS FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Prof. Jost Dustmann, PhD: Healthy Bee Families – A Constant Challenge for Beekeepers - Part I 111

Pavel Zdešar: Announcement and Recommendation for Beekeepers – Part II 114

Maja Smodiš Škerl, PhD (Vet. Med.): Research Work in Zoological and Bee Laboratory 117

Prof. Aleš Gregorc, PhD: Expert and Research Work by the Agricultural Institute of Slovenia on Beekeeping in 2007 118

APITHERAPY

Damjan Justinek, PhD: Bee Products and Diabetes 121

TAKEN FROM A BOOKSHELF

Franc Šivic: Cancer Is Curable 124

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Janko Gorican: Beekeeper's Chores for Alberti-Znideršič Hives in April 125

VETERINARY ADVICE

Borut Preinfalk, PhD (Vet. Med.): Veterinary Advice for April 128

FORAGE PLANTS

Robert Brus, PhD: Manna Ash (*Fraxinus ornus*) 128

NEWS AND EVENTS

131

QUESTIONS AND ANSWERS

132

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPERS ASSOCIATION OF SLOVENIA

134

SMALL ADS

141

OBITUARIES

143

◀ Nadaljevanje s prejšnje strani

Ključna področja izobraževanja v tem letu pa so:

1. **Zdravstveno varstvo čebel** – Izgube, ki so pri zadele čebelarje to zimo, bijejo plat zvona, saj gre dobesedno za naravno katastrofo. Med poglavitnimi krivci za tako stanje so tudi varoza in posredni dejavniki, ki so posledica varoze. Zato bo ključnega pomena boj proti varozi. Upam, da čebelarji pri tem ne bomo ostali sami in da nam bodo glede programov, metod in sredstev pomagali zlasti veterinarji NVI.
2. **Usposabljanje čebelarjev** – Usposabljanje čebelarjev bo potekalo po posameznih sklopih glede na zahtevnostne stopnje.
3. **Postopki pridobivanja NPK čebelar/čebelarika** – Zaradi nerazumljivih in neutemeljenih razlogov v minulih dveh letih niso bili izpeljani postopki preverjanja in potrjevanja NPK čebelar/čebelarika. Te postopke bomo zato znova začeli izvajati letos.
4. **Končanje prenove standardov za pridobitev NPK čebelar/čebelarika in izdelava standarda**

za čebelarskega mojstra – Želja številnih čebelarjev in čebelark, da bi namreč lahko v Sloveniji opravljali tudi izpit za čebelarskega mojstra, se počasi uresničuje. Po štirih letih, v katerih se zadeva ni premaknila z mrtve točke, lahko čebelarje seznanim, da so se priprave standardov za čebelarskega mojstra že lotili na CPI RS. Prav tako poteka prenova standarda za pridobitev poklica čebelar/čebelarika. V komisiji sodelujem tudi sam.

5. **Odprtje šole za opravljanje mojstrskega izpita** – V skladu s prihodnjim standardom za čebelarskega mojstra bomo pripravili tudi šolo za kandidate, ki bodo opravljali izpit za čebelarskega mojstra. Več o tem v prihodnjih številkih SČ.

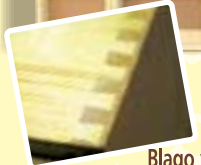
Za premagovanje težav, ki jih je v zadnjem času res veliko, je ključnega pomena izobraževanje čebelarjev, kajti samo strokovno usposobljeni čebelarji bomo kos vsem težavam, s katerimi se spopadamo tako rekoč vsak dan.

Aleš Rodman, spec. mng.

**MIZARSTVO
K R Ž E**
1936

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Mizarstvo Krže
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/fax 01/ 7551-317
GSM 041 420 200
E-mail: spelakrže@yahoo.com

Po želji tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR
 Strelška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10
 Delovni čas: od ponedeljka do petka od 8. do 17. ure, sobota od 8. do 12. ure, v nedeljo zaprto.

PE ČEBELARNA OB PARKU
 Tyrševa 26, Maribor
 Tel./Fax: 02/251 60 12

V naših enotah vam nudimo:

- čebelarsko opremo in pribor
- darilno embalažo
- stekleno, kartonsko, keramično in plastično embalažo
- volčene satnice vseh velikosti
- lesene satnike za satnice

- zaščitno opremo in pribor za čebelarje
- čebelarsko literaturo
- sladkor, sladkorne pogače
- vse vrste čebeljih pridelkov
- kozmetiko na bazi čebeljih pridelkov

GSM: 051/348-426 / e-mail: jana.pp@amis.net

Možnost naročanja prodajnih artiklov (po telefonu, faksu, e-pošti), po povzpetju, na prejemniške stroške.

VANA - trgovina posredovanje, zastopanje - Jana Purinik Pokrivač s.p., Maribor

Zdrave čebelje družine – nenehen izziv za čebelarja (I. del)

Besedilo: **prof. dr. Jost Dustmann**, prevod: **Norbert Jedlovčnik**

Brez dvoma je čebelarjenje po vsem svetu v hudih težavah, predvsem zaradi pršice VAROJE in drugih parazitov, zaradi čebelam manj prijaznega okolja in še drugih, etičnih vzrokov. Zdravje in harmonija v čebelji družini ni samo izziv za čebele, za njihovo preživetje, ampak tudi za ravnanje čebelarja in je torej odločujoči dejavnik za obstoj vsakega čebelarstva.

Boj za preživetje bojujejo vsa živa bitja. Čebelja družina, ta superorganizem z vsemi svojimi čudovitimi sposobnostmi, je v tem boju za preživetje razvila posebej učinkovite in uspešne mehanizme. Ti so omogočili, da so se medonosne čebele mogle obdržati že najmanj 25 milijonov let in so kljub stalni ogroženosti ostale skoraj nespremenjene. Preživetje so omogočili zelo velika prilagoditvena sposobnost vsakokratnemu življenjskemu prostoru in obrambni mehanizmi proti boleznim.

Proti čemu se mora čebelja družina braniti, da preživi?

Čebelja družina preživi, če je uspešna v boju proti:

- velikemu številu bolezenskih povzročiteljev in parazitov ter plenilskim organizmom – to je največji izziv za čebeljo družino;
- čebelam vse manj prijaznemu ali vsaj začasno nezadostnemu življenjskemu okolju; to je posledica slabe paše in neugodnih podnebnih razmer, prizadene pa čebelje družine, ki niso prilagojene danemu okolju;
- prehrambeni konkurenci drugih čebeljih družin zaradi prevelike gostote čebeljih družin na določenem prostoru;
- neposrednim motnjam, ki jih povzroča človek z napačno oskrbo in upravljanjem, z napačnimi posegi v čebeljo družino, uporabo neprimernih domovanj ter z lahkomišno uporabo zdravil;
- posrednim posledicam človekovega ravnanja, kot so uničevanje medovitega rastlinja, uporaba pesticidov, uhajanje industrijskih emisij, in drugim civilizacijskim vplivom, ki ogrožajo čebelje družine.

Obrambni mehanizmi čebelje družine

Čebeljo družino stalno ogrožajo številni živi organizmi iz živalskega in rastlinskega sveta. Najpogostejši so:

- virusi in rikecije/ paraliza, mešičkasta zalega,
- bakterije/ huda gniloba, septikemija,
- enocelični mikrobi/ poapnela zalega, plesenje cvetnega prahu,

Pred panjem. Foto: Aleš Posl

- pajkovci, pršice/ varoza, pršičavost,
- insekti/ ose, sršeni, plenilske muhe,
- dvoživke/ krastače,
- ptiči,
- sesalci/ medved, ameriški dihur,
- človek.

Čebelja družina kot celota je kot vsa druga živa bitja sposobna uporabiti različne obrambne mehanizme proti izzivalcu oz. povzročitelju. Da bi takšno obrambno reakcijo razumeli, moramo spomniti na nekatera temeljna biološka načela, ki opredeljujejo neki socialni organizem, kot je čebelja družina, in jih tudi poudariti:

- V čebelji družini ne živijo samo trije subjekti – matica, trot in delavka –, ampak je glede na letni čas v panju zelo različno število omenjenih osebkov. Med čebelarso sezono se lahko številčno stanje čebelje družine v primerjavi z zimsko populacijo poveča za večkrat. Večanje in manjšanje števila čebel v čebelji družini se spreminja vzporedno z rojevanjem dolgoživih zimskih in kratkoživih letnih čebel. Čeprav so po zunanem videzu popolnoma enake, so v fiziološkem pogledu zelo različne.
- Fiziološko gledano je čebela še vedno divja žival, ki se nikoli ni udomačila. Hrano za svoje preživetje išče v prosti naravi tako kot vsi drugi divje

živeči insekti in se nikoli ne zanaša na človekovo pomoč. Pri iskanju hrane imajo čebele dostop do različnih virov, ki lahko prinesejo družini življenje ali smrt, če gre za naravne strupe ali pesticide.

- Čudovito, harmonično sožitje čebelje družine, ta izjemni red na tisoče osebkov sloni, kot je znano, na dedno pogojenih, nagonskih ravnanjih, priučenem vedenju, sledenju kemičnim in fizikalnim signalom ter na regulacijskih procesih, ki smo jih začeli odkrivati šele v zadnjih letih in postavljajo pred nas še številna odprta vprašanja.
- Čebelja družina je navzven in navznoter odprta za dražljaje in je samoregulacijsko uravnotežen sistem. To ravnotežje lahko zelo hitro porušijo čebelarjevi posegi in kemične snovi.
- Edini naravni način razmnoževanja čebel je rojenje. Pri tem ni navzoč niti en spolni osebek, ki bi izletel iz panja, da bi ustvaril novo družino, temveč gre bolj za nekakšno obliko vegetativne delitve organizma. V novo domovanje roj s seboj prinese vse, kar potrebuje. Biološka značilnost čebele je tudi visoka regeneracijska sposobnost in parjenje matice z več troti.
- Zelo ugodne razmere za razvoj številnih škodljivih mikroorganizmov ustvarjajo: skoraj enakomerna, visoka temperatura in vlaga v panju, stalna tema, velikanske količine snovi, bogatih s hranili (med kot ogljikovi hidrati, cvetni prah kot beljakovina), tesno, skupno bivališče tisoče čebeljih osebkov (to omogoča lahek medsebojni prenos različnih povzročiteljev bolezni), obsežne površine odkrite zalege, stalno vnašanje škodljivih klic s hrano in vodo iz zunanjega okolja. A kljub vsemu temu zdrava, nepoškodovana družina premaga vse te težave in ne zbolí.

Definicija tega stanja po dr. Brečku je: »Možnost preživetja neke čebelje družine je v njeni sposobnosti, da se zoperstavi nenehnim napadom številnih bolezenskih klic. Vsaka čebelja družina je stalno ogrožena tudi zaradi pesticidov, okoljskih kemikalij in drugih negativnih vplivov. Zaradi vsega naštetega morajo prirojeni obrambni mehanizmi čebelje družine v današnjem času še bolje funkcionirati kot nekdaj.«

Citat J. Atkinsona: »Ključ za razumevanje nastanka čebeljih bolezni, za njihovo preprečevanje in nadzor nad njimi, je znanje o naravnih obrambnih mehanizmi čebelje družine ter odnosih med gostiteljem in zajedavcem.«

Kdaj je socialni organizem, kakršen je čebelja družina, bolan? Navzočnost povzročitelja v čebelji družini, na posamezni čebeli, v satju ali v hrani še ne pomeni, da gre za bolezensko stanje. V vsaki čebelji družini bi našli spore nose, čeprav je družina v polni moči in dobrega zdravja. V čebelji družini stalno krožijo brezštevili povzročitelji in čakajo na ugodno priložnost za svoj razvoj. To velja za vse vrste bacilov, virusov, glivic in drugih mikrobov. Morda z nekaterimi redkimi izjemami, lahko povzročitelje večine čebeljih bolezni v čebelji družini odkrijemo, ne da bi sočasno odkrili tudi bolezenske znake. Posamezna čebela je lahko na smrt bolna, čebelja družina pa je popolnoma zdrava.

Čebeljo družino lahko označimo za bolno, kadar zaradi večjega števila oslabilih, odmrlih čebel delavk, ni več zmožna opravljati vseh življenjskih funkcij: nabirati hrane, graditi satje, negovati zalego, presnavljati in se ubraniti. Pri tem je težko postaviti ostro mejo. Čebeljo družino bi lahko označili za bolno takrat, kadar se nenormalno zmanjša število zalege v primerjavi s številom odraslih čebel. Lahko bi celo trdili, da je neznatno zmanjšanje zalege zaradi bolezni ali poškodb za popolnoma zdravo družino življenjsko potrebno. Lahko trdimo, da je čebelja družina zdrava takrat, kadar s svojo lastno obrambno sposobnostjo uspešno zadržuje infekcijski pritisk povzročiteljev bolezni in kadar ni motena harmonija v čebelji družini.

J. Atkinson: »Čebelja družina se v slabem stanju ne znajde zato, ker so čebele bolne, temveč nasprotno: čebele so bolne, ker je družina v slabem stanju.«

Naloga različnih obrambnih mehanizmov in preventive je ohranitev zdravja čebelje družine.

Foto: Samo Jerele

Čistilni nagon

Pri izbiri različnih orožij, ki jih čebelarje družine lahko uporabijo v boju proti povzročiteljem bolezni, je na prvem mestu čistilni nagon. Znano je staro načelo, da je treba bolne osebkke čim prej izločiti iz populacije. Na ta način je onemogočen nastanek potencialno naraščajoče armade povzročiteljev neke bolezni.

Podobno kot pri skupini celic, tkivu više razvitih organizmov, obrambne celice blokirajo in odstranijo obolele celice tkiva tudi superorganizem – čebelja družina stremi k temu, da iz svoje sredine odstrani bolne čebele. To se lahko zgodi s stotinami odraslih čebel ali ličink. Stanje take oslabiljene, zmanjšane, a očiščene čebelje družine, je veliko boljše kot stanje velike družine z množico nerazpoznavno obolelih osebkov. Pojav izločanja obolelih osebkov poznamo pri številnih, v skupinah živečih živalskih vrstah. Normalno velika čebelja družina si lahko privošči izgubo nekaj sto čebel. Takšno izgubo lahko čebelja družina zaradi svoje regeneracijske sposobnosti hitro nadoknadi. Za živali, ki živijo v socialnih skupinah, je prav značilno, da v kratkem času nadomestijo populacijske izgube. Predpostavka za to izločitveno sposobnost čebelje družine je, da spozna obolele stadije ali osebkke in jih odstrani oz. izloči.

Brez dvoma najdemo prav v tej lastnosti velike genetsko pogojene razlike med družinami. Številne družine se odzivajo prav počasi, lenobno in kljub optimalnim okoljskim razmeram ali umetno vzdraženim potrebam ne kažejo nobene nagnjenosti, da bi spoznale nenormalno in ga izločile. V tem primeru je popolnoma odpovedal čistilni nagon te čebelje družine.

Obrnjena rezistenca

Drugi, s prejšnjim povezan in že omenjeni dejavnik, je obrnjena rezistenca. Gre za hitro reakcijo na bolelost in odmrtnost obolelih osebkov. Tipičen primer obrnjene rezistence je reakcija čebelje družine na pojav hude gnilobe. Mlade žerke velikokrat osupljivo hitro reagirajo že na nekaj spor *Bacillus larvae*, tako da jih dojilje spoznajo za nenormalne in jih odstranijo iz panja. Do zdaj smo izhajali iz mnenja, da pri najmlajši, nekaj ur stari zalegi, posamezna žerka nima razvite lastne rezistence oz. odpornosti proti povzročitelju, temveč da ima to sposobnost le družina, ki izloči napadeno zalego. Dandanes vemo, da tudi zalega kaže znake rezistence. Če dojiljam ne uspe prepoznati teh znakov, ima povzročitelj znatne možnosti, da se razvija naprej in tako ogroža vso družino. V igri so zelo veliki številčni odnosi. V eni odmrli ličinki se lahko razvija do dve milijardi spor. Ličinka, stara od ene ure do 24 ur, zbolí že, če jo okuži 10 spor. Postopek samoozdravitve družine sloni na treh korakih:

- na hitri reakciji napadenih osebkov na povzročitelja,

Foto: Samo Jerele

- na prepoznavanju dojilj, da so osebkki napadeni,
- na odbiri in odstranitvi bolnih osebkov.

Na podlagi raziskav Rothenbuhlerja in sodelavcev vemo, da je ta oblika obrambne reakcije dedno pogojena. S selekcijo teh lastnosti v številnih generacijah je Rothenbuhler vzredil rodove čebel, ki bi jih lahko označili kot odporne na hudo gnilobo. Ti rodovi pri umetnih okužbah s hudo gnilobo sploh niso več zboleli.

Načelo obrnjene rezistence bi lahko uporabili tudi pri nekaterih drugih boleznih odraslih čebel, vendar v omejenem obsegu, npr. pri noseh, paralizah itd.

Menjava generacij

Tretji obrambni mehanizem je menjava generacij. To dogajanje je v zdajšnjem, zelo motenem čebeljem svetu občutno reducirano. Najbolj znan primer je pršičavost. Pršica *Acarapis* se na vrhuncu sezone z veliko težavo obdrži v čebelji družini. Menjava generacij poskrbi za hitro zmanjšanje števila starih čebel in s tem tudi za zmanjšanje števila bolnih čebel. Ob pravilnem upravljanju z družino in ob dobri paši niti v slabi in napadeni družini ni nikakršna umetnost brez zdravljen popolnoma uničiti pršico. Kaj je pravzaprav namen narave s tako veliko in nasilno menjavo generacij in s skrajno kratkoživostjo poletnih čebel? Povsem upravičena je domneva, da je mogoče v nenehno potekajoči menjavi generacij videti opazen obrambni mehanizem. Primer: poleti zelo pogosto primanjkuje cvetočih rastlin. Včasih se to kaže kot problem, kako čebelarom omogočiti, da brez škode preživijo sezono. Pri tem ni potrebno, da bi čebele stradale, dovolj je, da se zaradi revnejše prehrane upočasnijo menjavanje generacij. Slabe pašne razmere lahko usodno vplivajo na fiziološko stanje čebel, to pa lahko vodi celo do generacijskega konflikta. To je mogoče opazovati tudi pri vdorih hladnega zraka,

ki spomladi zavirajo vegetacijo in preprečujejo reden dotok svežega cvetnega prahu v panj. Takšne negativne razmere lahko vplivajo na več generacij čebel. Pomanjkljiv razvoj mlečnih žlez, nekakovosten matični mleček in kot posledica tega slabo oskrbovana zalega je le nekaj posledic. Če je na voljo dalj časa trajajoča paša, ko je v naravi izobilje cvetnega prahu in medicidine, je s tem zagotovljen tudi normalen in zdrav razvoj čebelje populacije.

Delitev družine

Četrty pomembni obrambni mehanizem, je periodično ponavljanje delitve čebelje družine z roje-

njem. To je zelo učinkovit obrambni mehanizem proti povzročiteljem čebeljih bolezni. Roj zapusti z različnimi bolezenskimi povzročitelji obremenjeno matično družino, zgradi novo satje in aktivira vse do zdaj navedene biološko utemeljene nagone. Visokega infekcijskega pritiska iz stare družine ni več.

Čebelarji naj bi iz vsega navedenega sprejeli ustrezne sklepe in jih uporabili pri praktičnem delu s čebeljimi družinami.

Z dovoljenjem avtorja prevedel Norbert Jedlovčnik. Zahvaljujem se g. Stanetu Sajevcu za gradivo in g. Borutu Preinfalku za pripombe in izboljšanje prevoda.

Obvestilo in priporočilo čebelarkam in čebelarjem (I. del)

Besedilo: **Pavel Zdešar** s sodelavci Opazovalno-napovedovalne službe medenja pri MKGP, KIS in ČZS

Opazovalna služba medenja v Sloveniji deluje že stosedmo leto. V zadnjih dveh desetletjih nam je skupaj s stalno finančno podporo naročnika del (MKGP) uspelo razširiti mrežo opazovalnih postaj, vsak dan sproti poročati o donosih z vseh najpomembnejših območij, napovedovati vse medonosne paše in konkretno pomagati čebelarjem za kar najboljšo izrabo čebeljih paš. Ves čas si prizadevamo izobraziti čim širši krog čebelarjev, študentov in strokovnjakov. Za ta namen smo pripravili številna predavanja in seminarje. ONS opravlja samo strokovne naloge; poleg spremljanja neposredne problematike medenja se najbolj vključuje v problematiko posodabljanja tehnologij vzreje čebel med pripravo na izrabo čebeljih paš, v pospeševanje čebeljega fonda, čistost populacije kranjske čebele ter v pravilno in čim obsežnejšo osnovno odbiro, zdravstveno stanje in ekonomiko v čebelarjenju. Na teh področjih pomagamo slehernemu čebelarju tudi z obiski na domu. V sodelovanju z drugimi strokovnimi službami v čebelarstvu in potrebami smo vpeti tudi v druge naloge. Levji delež dela opravi štirideset do petdeset terenskih opazovalcev, pomagamo pa si tudi z elektronskimi merjenji. Terenski opazovalci so izbrani zaradi zagotavljanja mreže opazovalnic. Pri delu jih je velika večina natančnih in vztrajnih, poleg tega pa so tudi zelo dobronameri in strokovni čebelarji. Nekaj najstarejših opazovalcev vzorno deluje že desetletja, zato je njihov ugled v domačem okolju zelo velik. Večina terenskih opazovalcev hkrati opravlja tudi naloge upravljalca pasišča, med njimi pa je tudi več predavateljev in naših strokovno najbolj izkušenih čebelarjev. Lani jeseni in pozimi smo skupaj opravili številna po-

izvedovanja o ravnanju in oskrbi čebeljih družin pri čebelarjih, ki so opazili več kot normalno odmrtnje. Pogledali smo v drobir v panjih, v zapiske o opravih, natančno smo poslušali in izpraševali. Njihovi podatki, mnenja in spodbude so podlaga tega prispevka.

Od osamosvojitve in sprejetja v EU se je podoba slovenskega čebelarstva precej spremenila. Navedemo lahko zelo velike in številne uspehe. Da je bil razvoj našega čebelarstva ob tem nesorazmeren, kažejo tudi boleči porazi in nazadovanja. Na to so opozorili strokovnjaki v svojih mnenjih in prispevkih. Naj omenimo samo tri dogodke. G. Preinfalk je strnil svoja in skupna mnenja s posveta o odmiranju čebel (SČ, 2/2008) in opozoril na skrajno natančnost pri vzdrževanju čebeljih družin. G. Gregori je v uvodniku našega glasila (SČ, 3/2008) natančno opredelil usodo števila čebeljih družin v Sloveniji in genske banke kranjske rase čebel v prihodnje, če vsi subjekti v čebelarstvu ne bodo uskladili vseh ukrepov, ki bi bili podprti tudi z državnimi podporami in ne z državnimi obremenitvami. G. Meglič je prispeval bogato razčlenjeno uvodno predavanje v poglavje o ekonomiki v čebelarstvu, pri tem pa je poudaril zlasti napore in stroške vzreje in ohranjanje števila čebeljih družin. Celotna stroka, tako vodstvo ČZS kot vodstva regij in društev, išče skupne rešitve, zato upamo, da bomo posvet v Celju zapustili z bogatimi spoznanji in z vedenjem, kaj nam je storiti.

V minulih treh letih iz poročil ONS in še posebej iz mnenj posameznih opazovalcev zlahka izločimo tri velike slabosti, ki jih bo zelo težko zaježiti in premagati. Prav spopad z najtežavnejšimi nalogami je

nujni prvi pogoj, da vsaj ohranimo doseženo stopnjo razvoja našega čebelarstva.

1. Nadomestiti in dolgoročno je treba obdržati od 150.000 do 200.000 gospodarskih čebeljih družin v sorazmernem deležu pri ljubiteljskih, dopolnilnih in poklicnih čebelarjih; prizadevati si je treba, da bo njihovo letno odmrtnost največ 5 %. Zdaj se število gospodarskih čebeljih družin pomika proti 100.000!
2. Prvič po stoletjih naše čebelarške zgodovine ne pridelamo več dovolj čebeljih pridelkov za potrebe svojega prebivalstva.
3. Preveč plaho in neusklajeno smo se pripravljali na tuji med in kljub opozorilom podcenjevali globalizacijski pritisk. Zato smo v treh letih doma za dolgo časa izgubili oz. prepustili prevelik tržni delež svojih čebeljih pridelkov tujim logistom.

Čebela liže mano z mešička velikega kaparja na vejici smreke. Foto: Franc Šivic

Od leta 2000 naprej vsako drugo do tretje leto v Sloveniji odmre od 30 do 45 % vseh čebeljih družin. Ker ne zagotavljamo več osnovne reprodukcije čebeljih družin, se s tem povečuje tudi proizvodna cena čebeljih pridelkov. Tega ekonomsko in razvojno dolgoročno ne prenese nobeno posamezno čebelarstvo, niti regionalno niti na ozemlju celotne Slovenije.

Tega smo se v ONS zavedali tudi maja lani, saj smo tako vodstvo, vse čebelarje in vse subjekte v čebelarstvu opozorili na slabo letino in hud napad varoj. Veliko napadenost z varojami so ugotavljali naši terenski opazovalci že sredi aprila 2007, torej pred medonosno pašo. Potem je na večini območij od 16. maja do vključno 12. junija sledila brezpašna doba. To je čebeljim družinam onemogočilo, da bi se pred kresom razvile do optimalne številčnosti. Komaj sta odcvetela lipa in kostanj, se je kot odrezano pojavila huda brezpašna doba, ki je trajala do začetka prvih ros in moče v prvi tretjini septembra. Torej do obdobja, ko morajo biti v celinskem delu čebele popolnoma oskrbljene in pripravljene za jesen in zimo. Po poletnem ropanju čebel so jeseni sledila obvestila o prvih precejšnjih izgubah čebeljih družin tako pri nas kot po vsej Srednji Evropi.

Ta prispevek nastaja na zadnji, torej na prestopni februarski dan 2008. Narava fenološko prehitveva za šest tednov od dolgoletnega povprečja (fenološko pomeni razvojno in časovno odvisnost med podnebnimi dogodki in pojavi v življenju organizmov, zlasti rastlin). To se sicer do maja lahko še dodobra izravna.

Pridobili smo tudi podatke vremenoslovcev in astronomov, ki opozarjajo, da se bodo letos pospešeno nadaljevale podnebne spremembe. Po njihovih meritvah napovedujejo za široko območje Evrope znova precej manj padavin na leto, milo zimo, fenološko zgodnjo in kmalu končano pomlad, potem pa v drugi polovici junija hiter prehod v dolgo, vroče in precej suho poletje do vključno prve tretjine septembra. Potem se bo začela dolga jesen, ko bo oktobra in novembra padlo največ letnih padavin, občutno pa se bo ohladilo šele novembra. Na podlagi teh znanstvenih izračunov, tez in simulacij, ki jih iz izkušenj minulega desetletja lahko sprejmemo zelo resno, moramo tudi čebelarji popraviti svoja opravila. Pomembno je, da vsak čebelar to sprejme kot dejstvo in se pravilno pripravi na leto, ki bo za čebele znova hudo. Pri takih zamikih je tudi večja verjetnost (posebej letos) za čebeljo pašo usodne zmrzali že konec marca in v prvi polovici aprila. Pašni kazalci so sicer letos za zdaj precej ugodnejši kot pred lansko sezono, ko se je ciklus razvoja proizvajalcev mane končeval do stopnje za ohranitev vrste. Nikakor pa še ne kaže na možnost medenja, kot je bila leta 2006. Tudi če se bo vremenski ritem ugodno iztekel, gotovo znova ne bomo pridelali dovolj medu za domačo letno porabo, tako kot tega nismo zmogli v rekordnem letu 2006. Z občutno manjšim številom gospodarskih čebeljih družin tudi v srednje medeni letini nismo sposobni pridelati dovolj. Če se spomnimo, da so bila pasišča v rekordnem medenju leta 2006 skoraj prazna, so naše trditve še kako utemeljene!

Največ izgub in odmrtnosti čebeljih družin je po naših raziskavah in ugotovitvah znova zaradi neza-

Čebela na cvetu sončnice.

Foto: Črt Kozlovčič

dostnega zagotavljanja dolgoživosti poletnih in jesenskih generacij čebel. Razlogov je več, vendar se izčrpanost in podhranjenost čebeljih družin pojavljata predvsem na zelo sušnih, prodnatih, prisojnih, vetrovnih in kmetijsko intenzivno obdelanih območjih. Najmanj škode je v hribovitih, nekoliko višjih legah. To potrjujejo tudi najmanjše izgube na Notranjskem (do 10 %). Tam je lani zamedilo le za slabo točenje in so čebelarji iz nujnosti in navade čebele celo poletje krmili in jim dodajali vodo. Povsod, ne glede na značilnost terena, pa je najpomembnejši eksekutor varoja. Stopnja odmrta je večja tam, kjer je velika koncentracija čebel, in še posebej pri čebelarjih, ki čebelam poberejo vse, ob tem pa jim naravne hrane ne nadomestijo ali pa to storijo pozno ter v majhnih količinah v obliki manj vrednih nadomestkov. Od 102 primerov izgub v čebelnjakih z vseh območij Slovenije (številni tega sploh niso hoteli povedati in tudi ne sodelovati) pri 16 primerih nesporno ugotavljamo odmrta zaradi varoze. V 23 primerih sta vzrok neprimerna oskrba in končno varoja, ki na koncu jeseni ni imela veliko dela, da je pokončala oslABLJENE družine. V preostalih primerih sta vzroka umiranja čebel predvsem podhranjenost in izčrpanost kratkoživih generacij poletnojesenskih čebel, saj je delež dolgoživih, dobro prehranjenih čebel v družini premajhen. Prav to smo še posebej natančno preverjali večkrat! Septembra 2006 je zelo medil bršljan, ki daje obilo cvetnega prahu. Na Primorskem so hkrati z bršljanom medile jesenske rože, poleg tega pa imajo čebele pozimi veliko izletnih dni. V Kolpski dolini in na nekaj drugih toplejših območjih panonskega obrobja so odmrle najboljše družine, z največ nabranega cvetličnega medu br-

šljana, ki v satju še pred zimo popolnoma zacementira. Pri našem delu smo srečali tudi nasmejane obraze, v njihovih čebelnjakih pa smo videli močne čebelje družine, z evidenco mladih matic, na lepem satju z obilno zalogo in brez znakov varoze in noseme. Še več, tudi primere, da je vzornim čebelarjem od več deset in celo od več kot dvesto oz. tristo družin odmrlo samo ena čebelja družina. Tretjina njihovih čebeljih družin v plodiščih že podseda, v zadnjih zelo toplih dneh februarja pa vse družine prinašajo z rese in tudi že z vrbe ive, razcvetele v prisojnih, obilo medicene ter se hitro dohitevajo v razvoju. V teh čebelnjakih vlada red, saj je bilo delo opravljeno strokovno pravilno in pravočasno; v njih bo skozi pipo točila gotovo tekla med.

Opazovalno-napovedovalna služba medenja na podlagi opisanega za letos pripoča temeljit zasuk k čim bolj naravni vzreji čebeljih družin in k skrbnemu, poenotenemu varovanju njihovega zdravja. Z oskrbo moramo ustvariti ustrezne razmere za dolgoživost poletnojesenskih generacij čebel v čebeljih družinah!

Več o tem, kako naj bi čebelarili, da bi se obvarovali velikega odmiranja čebeljih družin, bomo predstavili v nadaljevanju.

ODKUP EKOLOŠKO PRIDELANIH ČEBELJIH PRIDELKOV

**Obveščamo vas, da bomo
v letu 2008 pričeli z odkupom
ekološko pridelanih
čebeljih pridelkov.**

Vse zainteresirane ekološke čebelarje
vabimo, da nam sporočijo količine,
ki bi jih bili pripravljeni dati v odkup.

Božnar čebelarstvo d.o.o.
Polhov Gradec 72, 1355 Polhov Gradec, Slovenija
telefon: 01 364 00 20,
e-pošta: ceb.boznar@siol.net
www.boznar.si

Raziskovalno delo v zoološkem in čebelarskem laboratoriju

Besedilo in fotografije: **Maja Smodiš Škerl**, Kmetijski inštitut Slovenije

Oktober sem se na Univerzi v Gentu v Belgiji udeležila praktičnega petdnevnega seminarja laboratorijskega raziskovalnega dela na področju biologije in ugotavljanja povzročiteljev čebeljih bolezni. Vodil ga je dr. Dirk de Graaf, asistent doktor na oddelku za zoofiziologijo. Seminarja se nas je udeležilo osem raziskovalcev iz Slovenije, Romunije, Italije, Norveške in z Nove Zelandije.

Gent leži v flamskem delu Belgije. Je četrto največje mesto v državi in ima približno 250 tisoč prebivalcev. Je univerzitetno mesto, v katerem študira veliko mladih. Ulice so polne študentov na kolesih, ki hitijo na predavanja ali v menzo.

Belgija ima več kot 10 milijonov prebivalcev, čebelarji pa jih skoraj 9 tisoč. Približno 5 tisoč Flamcev povprečno čebelarji z 10 družinami, Valonci pa čebelarji povprečno s 14 čebeljimi družinami (skupaj imajo 100 tisoč čebeljih družin). Na leto pridelajo približno 12 kg medu na družino, veliko medu pa uvažajo iz različnih držav EU ali tretjih držav. V Belgiji deluje nekaj čebelarskih organizacij (nacionalna, flamska in valonska) in več raziskovalnih inštitutov, kot so Laboratorij za zoofiziologijo Univerze v Gentu, ki ga vodi prof. dr. Frans Jacobs, Raziskovalna postaja Gorse pod vodstvom dr. Bruna Gobine in Laboratorij za entomologijo Zoološkega inštituta v Luevnu, katerega predstojnik je prof. dr. Johan Billen.

Laboratorij za zoofiziologijo deluje na dveh lokacijah. V okviru univerze sta čebelarsko-vzrejni informacijski center in poskusni čebelnjak, v ulici »Ledeganck« pa so laboratoriji za temeljne biološke in

čebelarske raziskave, ki vključujejo tudi diagnostiko čebeljih bolezni. Zdaj potekajo etološke raziskave, raziskujejo pa tudi medsebojne vplive medonosne čebele in pršice, čebelji vosek in med. Obsežne in zanimive so raziskave interakcij različnih tkiv in celic, odgovornih za imunski sistem pri čebeli (*Apis mellifera* L.), ter identifikacija in karakterizacija citokinov pri žuželkah. Več let že potekajo raziskave molekularne tipizacije *Paenibacillus larvae* (povzročitelj ameriške ali hude gnilobe), raziskave čebeljega strupa in alergijske reakcije, ki jih različne sestavine strupa povzročajo pri sesalcih, raziskave čebel samotark ter druge študije.

Seminar je vključeval tako teoretične kot praktične vsebine. Dr. Dirk de Graaf nam je predstavil način dela v laboratoriju za zoologijo in biologijo čebel, postopke ravnanja z biološko nevarnimi organizmi in kemikalijami ter laboratorijska in delovna pravila Univerze v Gentu. Obravnavali smo biologijo nekaterih čebeljih bolezni, predvsem ameriško in evropsko gnilobo. Natančneje smo se seznanili tudi s problematiko virusnih bolezni čebel, poapnelo zalego, nosestavostjo, z malim panjskim hroščem in s pršico. Prof. dr. Jacobs nam je v čebelnjaku prikazal način odvzema vzorcev čebel, čebelje zalege, medu iz satja in voska za potrebe raziskovalnega dela. V teh vzorcih smo nato v laboratoriju ugotavljali navzočnost nekaterih povzročiteljev čebeljih bolezni. Spoznali smo mikrobiološke tehnike priprave gojišč za kulture in subkulture bakterij ter klinične znake bolezni ameriške hude gnilobe. Povzročitelje virusnih bolezni smo ugotavljali z molekularnimi teh-

Prof. dr. Frans Jacobs demonstrira odvzem vzorcev iz čebelje družine.

Vzorci čebel, zalege in medu

Sekcija čebel

nikami, kot je PCR. Ker je *Nosema ceranae* precej razširjena po Evropi, smo se na molekularni ravni (PCR) naučili razlikovati med *Nosema ceranae* in *Nosema apis*. (*N. apis* je v Belgiji preteklost, navzoča je samo *N. ceranae*). Pod povečevalnim steklom smo opazovali malega panjskega hrošča (*Aethina tumida*) in njegove ličinke, pršice (*Tropilaelaps*) ter čebelje uši (*Braula caeca*). Spore *Nosema* smo si ogledali pod mikroskopom, prav tako smo videli pršico (*Acarapis woodi*), ki lahko parazitira v dihalnih cevkah (trahejah) čebel.

Sama sem po tečaju še dva tedna nadaljevala raziskovalno delo v laboratoriju. Med drugim sem sodelovala tudi pri raziskavi molekularnega tipiziranja *P. larvae* ter pri ugotavljanju in tipiziranju sestavin čebeljega strupa.

Vodja tečaja dr. Dirk de Graaf se je zelo potrudil, saj ni tako preprosto na enem mestu zbrati vrsto različnih čebeljih zajedavcev. Tečaj je bil zelo poučen in koristen. Spoznali smo način dela v laboratoriju, usvojili mikrobiološke tehnike, opazovali čebelje škodljivce in si hkrati med seboj izmenjali veliko

Delo v laboratoriju

koristnih informacij. Obisk laboratorija na Univerzi v Gentu je bil tudi zame osebno velika pridobitev, saj je bila to velika priložnost za izpopolnjevanje v tujini. Pridobljeno znanje mi bo zelo koristilo tako pri strokovnem kot pri raziskovalnem delu, ki ga opravljam na Kmetijskem inštitutu Slovenije.

Udeleženci tečaja na Univerzi v Gentu. Skrajno levo dr. Dirk de Graaf, v sredini tehničarka Marleen Brunain.

Strokovne in raziskovalne naloge KIS na področju čebelarstva v letu 2007 (I. del)

Besedilo in foto: **dr. Aleš Gregorc**, Kmetijski inštitut Slovenije

Strokovne vzrejne dejavnosti na področju čebelarstva potekajo v okviru Kmetijskega inštituta Slovenije (Druga priznana organizacija v čebelarstvu, DPO) in Čebelarke zveze Slovenije (Priznana rejska organizacija, PRO), v ČZS pa posebna služba opravlja tudi napovedovanje medenja oz. gozdnega medenja. Vzrejno in selekcijsko delo je v letu 2007 potekalo po programu strokovnih nalog na področju čebelarstva (selekcija kranjske čebele in napovedo-

vanje medenja), ta pa je temeljil na rejskem programu za kranjsko čebelo. Na drugih strokovnih področjih smo delo izvajali v okviru odobrenega programa in na podlagi raziskovalnih nalog in projektov.

Vzreja in selekcijsko delo za kranjsko čebelo – *Apis mellifera carnica*

Ozemlje Republike Slovenije je izvorno območje kranjske čebele *Apis mellifera carnica*. V izvorno

Delavke kranjske čebele na zalegi

rodovniško knjigo za plemenske kranjske čebele so čebele vpisane na podlagi ugotovljenih tipičnih lastnosti. Kranjska čebela ima specifične biometrične karakteristike. Na območju slovensko-italijanske meje gojijo več podvrst medonosne čebele, zato ni čudno, če ugotavljajo tudi križance, predvsem med kranjsko in italijansko čebelo *A. m. carnica* in *A. m. ligustica*. Tudi na ozemlju Slovenije obstajajo v populaciji kranjske čebele zaznavne razlike, ki jih preučujemo v okviru razvojnih in raziskovalnih nalog. Poznavanje različkov, ki so vezani na posamezna geografska in podnebna območja Slovenije, je po izkušnjah čebelarjev velikega pomena tudi za praktično čebelarjenje. Najpogostejše opažene značilnosti so intenzivnost spomladanskega razvoja, sposobnost izrabe paš v različnih geografskih in podnebnih okoljih, ohranjanje živalnosti družin v poletnem, popašnem obdobju in možnost preživetja dolgotrajnega zimskega obdobja.

Ohranitev variabilnosti populacije kranjske čebele na območju Slovenije je pomemben cilj Rejskega programa za kranjsko čebelo. Ohranjanje raznolikosti v populaciji kranjske sivke je posebna naloga in tudi obveznost vseh čebelarjev.

Rejski program

Naloge, ki so predvidene za doseganje rejskega cilja kranjske čebele, vključujejo postopke ocenjevanja, način preizkušanja gospodarskih in drugih lastnosti, način ocenjevanja plemenske vrednosti vzrejenih plemenskih matic, pa tudi selekcijske ukrepe. Seveda je za uspešno vzrejo treba skrbeti za ustrezno zdravstveno stanje in druge dejavnike, ki vplivajo na kakovost vzrejenega plemenskega materiala.

Kakovost in variabilnost čebeljega fonda moramo spremljati tudi v zvezi s pojavom **odmiranja družin**. V nekaterih delih sveta je lahko eden

izmed dejavnikov, ki prispevajo k odmiranju čebeljih družin, prav pomanjkanje genetske variabilnosti in s tem zmanjšane vitalnosti čebel v populaciji. Odmiranje družin je zaznavno tudi pri nas, zato tega vpliva na variabilnost populacije kranjske čebele ne smemo zanemariti. Kakovost čebeljega fonda in tudi kakovost vzrejenih čebeljih matic sta lahko vzroka in hkrati tudi posledici zelo nezaželenega in škodljivega pojava odmiranja družin.

Odmiranje čebeljih družin, ki se pojavi v vzrejališču matic, ima dolgoročneje in tudi večje negativne posledice kot odmiranje v drugih čebelarstvih. V selekcijskih čebelnjakih vzrejališč so praviloma selekcionirane čebelje družine, v katere je bilo vloženega več let trdega dela odbire. Z izgubo teh čebeljih družin izgublamo vzrejni material, ki bi prispeval k vzrejnemu napredku. Odmiranje čebeljih družin v vzrejališčih čebeljih matic vpliva na zmanjševanje selekcijskega napredka. Da bomo znova dosegli že doseženo stopnjo, bodo potrebna leta in leta spremljanja lastnosti in izvajanja odbire.

Eden izmed rejskih ciljev Rejskega programa za kranjsko čebelo je tudi ohranjanje genetske raznolikosti. Vzrejna dejavnost, ki jo izvajamo v Sloveniji, zato temelji na **osnovni odbiri, lastni vzreji** v vsakem čebelnjaku in na **organizirani vzreji** v večjem številu vzrejališč čebeljih matic. Koncentrirana in elitna vzreja v manjšem številu tržno usmerjenih vzrejališč samo za prodajo na domačem trgu bi bila za ohranjanje raznolikosti in tudi »vitalnosti« čebeljih družin neprimerna. Zelo pomembni kategoriji pri ohranjanju variabilnosti čebeljega fonda sta tudi fiziološka **kakovost čebeljih matic**, ki jih vzredi vsak posamezen čebelar za svoje lastne potrebe (lastna vzreja), in kakovost matic, ki so vzrejene v **odobrenih** vzrejališčih. Skrb in ohranjanje kakovostnega čebeljega fonda ter vzreja in vzdrževanje fiziološko

Matica na satu med delavkami

kakovostnih čebeljih matic sta zelo pomembna dejavnika za preprečevanje množičnega odmiranja čebeljih družin.

Vzreja gospodarskih in rodovniških matic

V okviru vzrejne dejavnosti v Sloveniji ločimo vzrejo gospodarskih in vzrejo rodovniških čebeljih matic. Oba tipa matic spadata v skupino plemenskih matic, ki so vpisane v Rodovniško knjigo.

Kontrolirano parjenje matic poteka na plemenilnih postajah, v katerih so troti kontroliranega izvora, bodisi da so potomci ene bodisi več matic. Po strokovnih pravilih vzrejene matice, ki se pariyo s troti kontroliranega izvora, so rodovniške matice. Prosto parjenje matic pa poteka v vzrejališčih, v katerih ni zagotovljena popolna kontrola izvora troto v okolici. Vzrejene matice, ki se pariyo z naključnimi troti v okolici, so gospodarske matice.

Za vzrejo rodovniških matic morajo biti v plemenišču odbrani trotarji. Za ta namen v različnih delih Slovenije nastajajo plemenišča za rodovniške matice. Številna in razpršena populacija omogoča ohranitev rase z različki na določenih geografskih območjih (npr. Gornjesavska dolina, Logarska dolina, panonsko območje, belokranjsko območje).

Sklep

Strokovno, razvojno in raziskovalno delo na Kmetijskem inštitutu je zato usmerjeno v različne ravni vzrejne dejavnosti. Tako vključuje spremljanje osnovne odbire ter seznanjanje in usposabljanje čebelarjev za njihovo lastno vzrejo matic in družin. Na teh področjih so dejavni predvsem **čebelarški pregledniki**.

V okviru strokovne naloge vodimo odbiro in vzrejno dejavnost v približno 30 odobrenih vzrejališčih čebeljih matic. V okviru drugih nalog in projektov spremljamo in raziskujemo tudi **kakovost vzrejenih matic** ter lastnosti **čebeljega fonda**. Vse te dejavnosti so zelo pomembne za poznavanje kranjske čebele in razvoj čebelarstva. Čebelo moramo obravnavati individualno, kot biološki osebek, čebe-

Plemenilna postaja Rog-Ponikve

ljo družino kot organizem, ki omogoča čebelarjenje, populacijo medonosne čebele ali čebeljega fonda pa kot temelj čebelarstva kmetijske dejavnosti v določenem geografskem in gospodarskem okviru. Čebelarstva problematika, ki je zaradi podnebni, tehnoloških, gospodarskih in drugih okoliščin pri nas vezana na preučevanje avtohtone čebele rase *Apis mellifera carnica*, je zato na našem območju specifična in je ni mogoče tako celostno raziskovati v drugih državah ali na drugih celinah.

V okviru prispevkov o dejavnostih Kmetijskega inštituta na področju čebelarstva bomo predstavili posamezne vsebinske sklope, kot so: strokovna naloga na področju izvajanja Rejskega programa, testiranje izoliranosti plemenilne postaje Rog-Ponikve, spremljanje kakovosti vzrejenih plemenskih čebeljih matic in delovanje pesticidov na hipofaringealne (mlečne, goltne žleze) pri delavkah.

Strokovne naloge izvajamo: dr. Aleš GREGORC kot vodja ter dr. Drago BABNIK, Marjan KOKALJ, Peter PODGORŠEK, univ. dipl. inž. zoot., Vesna LOKAR, univ. dipl. inž. kmet., Maja Ivana SMODIŠ ŠKERL, dr. vet. med., in Pavle ZDEŠAR.

UGODNA CENA AŽ-SATNIC IZ VOSKA, ANALIZIRANEGA NA VSEBNOST PARAFINA IN PESTICIDOV

UGODNO!

ANALIZO JE OPRAVIL ČEBELARSKI INŠTITUT V HOHENHAIMU. Certifikat priložimo.

Teža 80 g, globoke celice, ugodne cene za društva: **Satnice I. vrste po 0,66 EUR (158,10 SIT)/kos** za večje količine. **Satnice II. vrste po 0,58 EUR (138,99 SIT)/kos** za več kot 100 kosov

Naročite po tel.: 01 898 52 90, **faks:** 01 898 43 47, **e-pošti:** PRODAJA@AGROLIT.SI. Lahko jih kupite tudi v naših prodajalnah: VRTIČEK, Zadobrovska cesta 29, Lj.-Polje; Kmetijska preskrba, Juričeva 14, Šmartno pod Šmarno goro; Kmetijska preskrba Trbovlje, Trg Franca Fakina 30; Kmetijska preskrba Izola, Kajuhova ulica, Kalia, Cesta 9. avgusta 68, Zagorje ob Savi, ali na naslovu: AGROLIT, Graška cesta 25a in Ljubljanska cesta 12b, 1270 Litija.

Čebelji pridelki in sladkorna bolezen

Besedilo: **dr. Damjan Justinek, dr. med.**

»Čudovita bogata zlata tekočina ... glas iz Stradivarjevih violin.«

(Umetnik je les za violine premazal s propolisom, da so pravilno zvenele!)

Predgovor

V preteklosti so se dieti, ki so jih priporočali sladkornim bolnikom, zelo spreminjale. Dandanes so pozabljene teorije, da sladkorni bolnik ne bi smel uživati škrobnih živil – nasprotno, priporočena količina je 50 % kalorične vrednosti posameznega obroka prehrane. Prav tako so pozabljena navodila, da sladkorni bolnik ne bi smel uživati enostavnih ogljikovih hidratov. Ob meritvah glikemičnega indeksa živil ugotovimo, da imajo enostavni sladkorji, npr. v medu (mešanica sladkorjev glukoze in fruktoze), celo nižji indeks od »navadnega« sladkorja saharoze. Seveda pa moramo opozoriti, da med vsebuje precej kalorij: ena žlička medu ima 64 kcal, ki jih je treba tako kot druga živila porabiti s fizično aktivnostjo, v celoti pa naj bi skupna količina sladil ne bila večja od 10 % vnosa skupnih kalorij. Fruktoza tudi zvišuje raven trigliceridov. Sladkorni bolniki niso izjema: tako kot pri vseh ljudeh med tudi na njihov organizem deluje ugodno. Cvetni prah spodbuja odpornost, povečuje mišično moč, ugodno naj bi vplival na čustvene zaplete, kožne in dihalne alergije. Propolis že dolgo uporabljajo kot antibakterijsko sredstvo, saj hitro celi kožne rane, vnetja dlesni in vnetja želodčne sluznice. Matični mleček je močan antioksidant, ki ga proizvajajo le 6 do 12 dni stare čebele: izboljša prebavo, ugodno deluje celo na klimakterijske težave, proti aterosklerozi, znižuje maščobe v krvi, in to tako holesterol kot trigliceride.

Navodila za uporabo medu so tudi za sladkorne bolnike enaka kot za vse druge uporabnike: približno 6 % ljudi bo opazilo blago alergijo na sestavino propolis v medu (testi so bili narejeni z evropskim propolisom, ni pa podatkov za brazilski zeleni ali kubanski rdeči propolis). Zaradi ugodnega delovanja uporabo medu in njegovih sestavin nekateri uvrščajo že v t. i. komplementarno medicino, a ne glede na to tudi sladkorni bolniki ne bi smeli zanemariti njegovih ugodnih učinkov povsem naravnega zdravljenja.

Uvod

Méd je sladka in židka tekočina, ki jo čebele in druge žuželke proizvajajo iz cvetličnega nektarja (medicīne) ali iz mane, ki jo izločajo kljunate žuželke

(uši, kaparji ...). Naravni med ne sme vsebovati nikakršnih dodatkov. V panju nastane gotov proizvod, ki za uporabo ne potrebuje nobene predelave.

Čebele morajo obleteti več milijonov cvetov, da čebelar iztoči 1 kg medu. Če bi to naredila ena sama čebela, bi opravila pot, enako približno sedemkratnemu obsegu Zemlje.

Zaradi velike koncentracije sladkorja z osmotiskim razkrojem uničuje bakterije. Med vsebuje od 14 do 18 (lahko do 20) odstotkov vode. Dokler je ne vsebuje več kot 18 %, se v njem ne more množičneje razviti tako rekoč noben organizem.

Čebele izberejo različne vire, med pa je obarvan glede na vir medicīne – velike količine antioksidantov vsebujejo predvsem temnejši medovi. To je tudi poglavitna zdravilna lastnost medu, saj antioksidanti varujejo pred škodljivim delovanjem prostih radikalov – varujejo pred rakom ter boleznimi srca in ožilja, celijo rane itd. Med lahko uporabimo skoraj pri vseh težavah: tako pri boleznih oz. težavah z dihalni kot tudi pri slabi prebavi, nizkem tlaku, slabokrvnosti, šibkem krvnem obtoku kot tudi za krepitev in razstrupitev; med namreč raztaplja škodljive snovi, čisti kri in spodbuja njeno nastajanje, ugodno deluje na presnovo, uravnava vsebnost belih in rdečih krvničk, povečuje odpornost in krepi, celo varuje jetra pred škodljivim delovanjem alkohola.

Začetki: 700 let pred našim štetjem

Najstarejši čebelji fosil je star od 25 do 50 milijonov let. Med so v zgodovini uporabljali kot energijski dodatek: izboljšal je zmogljivosti športnikov, hkrati pa je zacelil tudi njihove rane. Znane so anekdote iz olimpijske Grčije o tem, kako so atleti dosegali optimalne rezultate z uživanjem medu in posušenih fig, zaradi česar so se rezerve glikogena (kot osrednje

Precejanje medu

Foto: Branko Obravnič

škrobne rezerve) v telesu napolnile prej, po tekmovalju pa tudi več dni niso čutili izčrpanosti.

Tudi zdravljenje ran z medom je bilo znano že v zgodovini: ohranjeni so podatki iz Indije (iz tamkajšnje tradicionalne medicine ayurveda), kjer so za zdravljenje opeklin namesto srebrovega preparata uporabljali med: razmerje med ozdravljenimi je bilo skoraj 1 : 10. Obe »zdravili« še dandanes uporabljamo v oblogah za rane, prepojenih s srebrom prahom ali natrtih z medom. Med so uporabljali tudi za zdravljenje ran po carskem rezu in po drugih operacijah (histerektomiji), saj zraku preprečuje dostop do rane, visoka vsebnost sladkorja pa preprečuje razmnoževanje bakterij. Nekatere snovi v medu tudi pospešujejo celjenje. Zdaj ga ljudje največ uporabljajo za zdravljenje vnetega grla pri angini (žal).

Energija

Med je podoben običajnemu sladkorju, tako da načelno za sladkornega bolnika nima nikakršne prednosti pri uporabi. Od njega pa se razlikuje po kemični sestavi (navaden sladkor ali saharoza je disaharid, med pa je zmes monosaharidov, glukoze in fruktoze), vsebuje mikroelemente v sledovih, je trikrat slajši od sladkorja in kalorično celo izdatnejši. Dnevna »potreba« je 40 do 50 kcal.

Med : sladkor		
1 žlica	OHA	kcal
med	17	64
granuliran sladkor	13	50

Nekdanja domneva, da med hitreje zvišuje sladkor v krvi kot navaden sladkor, je in ni resnična. Ob uporabi hkrati z drugimi živili (npr. polnozrnatim kruhom) se glikemični indeks zniža, tako da na koncu »šteje« le skupna količina. Tako ocenjujemo, da je priporočena količina, torej 1 žlica medu na dan, za sladkornega bolnika optimalna, saj naj sladila (tudi med) ne bi presegla 10 % vnosa skupnih kalorij pri bolniku. Seveda je odvisno tudi od medu samega: priporočamo temne medove (vsebujejo več zaščitnih snovi oz. oksidantov), predvsem med iz mane (nižji glikemični indeks). Hkrati priporočamo tudi uporabo polnozrnatega kruha in drugih živil z več balastnimi snovmi. Tako dosežemo nižji skupni glikemični indeks pripravljenega živila, saj se ta zniža na 75 do 85 – za primerjavo: indeks cvetličnega medu je od 120 do celo 150, navadnega kruha pa 100.

Utrjuje zdravje

Protibakterijsko, protivirusno, protiglivno delovanje – tudi protitumorsko!

Med je mešanica glukoze in fruktoze in kot tak privlači vodo, torej rano suši! Vsebuje tudi manjše količine encima glukozne oksidaze, ki v stiku z vodo

tvori H_2O_2 , ta pa je antiseptik. Antioksidant pinocembrin, ki je edinstven v medu, deluje proti stafilokoku aureus, escherichiji in candidi, koristne pa so tudi druge spojine (metilcateati).

Naravni med zniža raven holesterola za 7 %, trigliceridov za 2 %, CRP, ki je znak vnetja, za 7 %, homocisteina za 6 %, krvnega sladkorja (povprečno) za 6 % – toda umetno narejen med (hranjenje čebel s sladkorjem) bi imel nasproten učinek.

Še omejitev: medu ne dajemo otrokom, mlajšim od enega leta (spore botulizma Clostridija, ki so lahko v medu, so za odrasle človeka neškodljive, otroci oz. dojenčki pa še nimajo razvitih potrebnih encimov za njihovo razgradnjo!).

Preglednica dokazanih učinkovin (koristne so tudi tiste, ki so zgolj v sledovih – navaden sladkor nima nobenih!):

Sestavina :	Enote:	Vsebnost v 100 g medu:	Priporočen dnevni vnos:
Energijska vrednost:	kcal	304	2800
vitamini : A	I.U.	–	5000
B1	mg	0,004–0,006	1,5
B2	mg	0,002–0,06	1,7
nikotinska kislina (niacin)	mg	0,11–0,36	20
B6	mg	0,008–0,32	2,0
pantotenska kislina	mg	0,02–0,11	10
Bc	mg	–	0,4
B12	mg	–	6
C	mg	2,2–2,4	60
D	mg	–	400
E	I.U.	–	30
H (biotin)	I.U.	–	0,3
minerali	mg		
kalcij	mg	4–30	1000
klor	mg	2–20	
baker	mg	0,01–0,1	2,0
jod	mg	–	0,15
železo	mg	do 3,4	18
magnezij	mg	0,7–13	400
fosfor	mg	2–60	1000
kalij	mg	10–470	–
natrij	mg	0,6–40	–
cink	mg	0,2–0,5	15

Za nas so najkoristnejši vitamini B1, B6, B12, C, E in biotin.

Mikroelementi:

KROM: pomemben element za sladkorne bolnike in nosečnice. V Rusiji so celo razvili kapsulo, prelečeno z vanadijem in kromom, ki med potovanjem skozi črevo sprošča ta elementa in s tem izboljšuje aktivnost trebušne slinavke.

MANGAN: pri sladkornih bolnikih je vsebnost tega elementa pogosto znižana tudi za 50 %.

MAGNEZIJ: pri sladkornih bolnikih je pogosto znižan; vsem bolnikom priporočamo mineralno vodo donat Mg!

VANADIJ: izboljša inzulinsko rezistenco.

CINK: pri inzulinskem metabolizmu je navzoč vsepovsod.

KALIJ: izboljša inzulinsko senzitivnost.

Cvetni prah

Čebelar zagotavlja najpomembnejši vir beljakovin. Je koristen krepilni pripomoček, ki vpliva na rast, izboljšuje kri in povečuje vsebnost hemoglobina. Lahko ga dodajamo v čaj, jogurt ali kako drugo tekočino, lahko ga uživamo samega po žlički ali ga dodajamo maskam za kožo in lasišče. Dokazan je celo njegov antibiotični učinek.

Uporabljajo ga pri motnjah prebavil, za uravnavanje krvnega tlaka ter pri psihični in fizični utrujenosti organizma. Odličen je tudi za moške po štiridesetem letu starosti, ko se pri njih pogosto pojavijo težave s prostato. Za alergike je mogoča desenzibilizacija s podkožnimi injekcijami čistega ekstrakta.

Največkrat ga uporabljamo kot dodatek k prehrani (v koncentraciji 2,5 %), saj izboljšuje splošno zdravje, rast in prebavo, posebej pri kroničnih bolnikih. Zagotoviti je treba pravilno mešanico različnih vrst prahu (tudi problem visokih stroškov). Pri živalih so opažali protitumorski učinek, pri ljudeh pa večjo odpornost na posledice sevanja.

Matični mleček

Ker matični mleček vsebuje veliko koristnih snovi, kot so vitamini, minerali, rudninske snovi in aminokisline, krepi, vrača moč, energijo in vitalnost ter obnavlja celice. Vsebuje vse aminokisline, ki jih potrebuje človek, in veliko število encimov, vključno s snovmi, podobnimi inulinu. Sladkorji so zastopani enako kot v medu, največ je fruktoze, manj pa glukoze in še manj drugih sladkorjev, npr. maltoze. Maščobe so »unikatne«, saj so za razliko od maščob živalskega ali rastlinskega izvora kratkoveržne. Bogat je z vitamini in minerali, vsebuje K (največ), Ca, Na, Zn, Fe, Cu in Mn, od vitaminov pa B-vitamine, niacinsko, folno in pantotensko kislino ter biotin. Primeren je zlasti za

tiste, katerih organizem je zelo oslavljen in šibak, za tiste, ki okrevajo po dolgotrajnejši bolezni, ter za starejše (pred 20. ali 25. letom ga ne kaže pretirano uživati). Prav tako ga uporabimo takrat, kadar smo zelo utrujeni in izčrpani, potrebujemo pa veliko moči ipd.

Propolis: naravni »antibiotik« čebel

Uporabljamo ga za razkuževanje, preprečevanje in zdravljenje vnetnih procesov in za krepitev imunskega sistema. Za te namene so ga uporabljali že stari Rimljani in Egipčani, poznajo ga tudi prebivalci nerazvitih območij Afrike. Znano je njegovo ugodno delovanje pri boleznih ožilja, anemiji, okužbah dihal, pri oskrbi zob in ustne votline, oskrbi ran v dermatologiji (regeneracija tkiva) in pri opeklinah, uporabljamo pa ga tudi za zaščito pred rakavimi obolenji in boleznimi prebavil. Učinkovit je pri vnetjih sluznice v grlu in pri krvavečih dlesnih (v tem primeru raje uporabite propolis v oljni raztopini, saj dolgotrajno draženje ustne sluznice z alkoholno raztopino lahko spremeni celice v ustni sluznici in povzroči celo nepravilne tvorbe). Dandanes ga najpogosteje uporabljajo v kozmetiki (zaradi spodbujanja regeneracije tkiv) in v veterini. Lahko ga uporabimo razredčenega z vodo, s čajem ali sokom, ali pa nekaj kapljic kanemo na kocko ali žličko sladkorja.

Na koncu naj dodamo še nekaj misli o drugih čebeljih pridelkih. Zelo cenjen je še čebelji vosek, in to ne samo kot prijetno dišeče sveče, ampak predvsem kot surovina v kozmetiki. Kremam daje potrebno viskoznost, in ker vsebuje vitamin A, postane koža mehka, gladka in prožna, pa tudi odpornejša proti kožnim boleznim. Uporaben je tudi čebelji strup, ki so ga v ljudski medicini v preteklosti uporabljali za lajšanje revmatičnih težav, v novejši medicini pa je nekoliko pozabljen.

Pogovor o čebeljih pridelkih lahko končamo z mislijo, da zdravnika drži stran eno jabolko na dan, proste radikale (in zdravnika) pa tudi ena žlica medu na dan!

Cvetni prah

Foto: Branko Obratović

Ostrgan surovi propolis

Foto: Aleš Posl

Raka lahko ozdravimo – p. Romano Zago, OFM

Avtor: pater Romano Zago, OFM

Naslov: Raka lahko ozdravimo: zdravilna moč aloje

Leto izdaje: 2007

ISBN 978-961-259-005-5

Opis: 146 strani, 14,5 x 21 cm, mehka vezava

Založba: Vale-Novak

Cena: 14,90 €

Nedavno je pri založbi Vale-Novak izšel prevod knjige franciškanskega patra Romana Zaga z naslovom »Raka lahko ozdravimo«.

O tej knjigi sem v Slovenskem čebelarju pisal že pred nekaj leti. Odkril sem jo bil v neki italijanski knjigarni, mojo pozornost pa je zbudila predvsem zato, ker je sestavni del recepta zdravila proti raku naravni čebelji med. Lani sem jo pokazal svoji dobri znanki ge. Edvini Novak, lastnici omenjene založbe, ki se je navdušila nad njeno sporočilnostjo in jo sklenila izdati v slovenskem prevodu.

Pater Romano Zago opisuje svoje lastne izkušnje pri zdravljenju rakavih bolnikov. Temeljito prikaže delovanje medu in aloje v človeškem organizmu, opisuje razliko med rastlinama *Aloa vera* in *Aloa arborescens*, opozarja na napake, ki jih lahko naredimo pri pripravi zdravilnega napitka, in navaja njegove morebitne stranske učinke. Velika vrednost knjige so podatki o ljudeh, ki so se zdravili po opisanem postopku in – ostali živi.

Osebo sicer mislim, da tudi glede aloje velja znani rek, da je bolje preprečevati kot zdraviti. Zato ob vsaki priložnosti, ko priporočam med, ljudi opo-

zarjam na recept patra Zaga in jih spodbujam, naj jemljejo mešanico medu in aloje kot preventivo. Iz lastne izkušnje vem, da se človek po uživanju te mešanice počuti kakor prerojen, hkrati pa ga hrabri zavest, da je morda v sebi uničil klice zahrbtnih bolezni v njeni začetni fazi, ko še ni nikakršnih znakov.

Želim, da bi knjiga založbe Vale-Novak prispevala k našim prizadevanjem za promocijo apiterapije in da bi tudi na ta način povečali prodajo pristnega slovenskega medu.

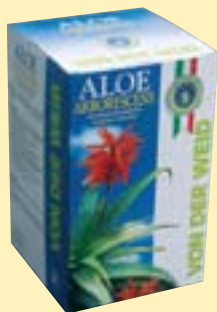
Franc Šivic

P. Romano Zago, OFM. Foto: <http://www.grenzenlos.net>

Bujno rastoči grmi *Aloa arborescens* nad izraelskim pristaniščem Haifa. Foto: Franc Šivic

Novo v Sloveniji ALOA ARBORESCENS

Pri nas lahko kupite izdelek iz svežih listov aloe arborescens in medu, ki je pripravljen po receptu brazilskega patra Romana Zaga. Svoje izkušnje z zdravljenjem raznih bolezni s pomočjo aloe arborescens in medu je opisal v knjigi **Raka lahko ozdravimo** (Cancer tem cura).

Božnar Čebelarstvo d.o.o.
Polhov Gradec 72, 1355 Polhov Gradec, Slovenija
telefon: 01 364 00 20
e-pošta: ceb.boznar@siol.net, www.boznar.si

Aloe arborescens deluje:

- protivnetno in protibolečinsko,
- antioksidativno/proti staranju,
- proti bakterijsko, proti glivično, proti virusno,
- stimulativno na imunski sistem,
- hipoglikemično,
- razstrupljevalno,
- lahko deluje tudi proti rakastim tvorbam.

Izdelek lahko pri nas kupite tudi za nadaljnjo prodajo.

Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnem panju v aprilu

Besedilo in foto: **Janko Goričan** – Sv. Danijel pri Dravogradu

Dočakali smo že pomlad in april je mesec, v katerem naberejo čebelarje družine veliko cvetnega prahu, nektarja in tudi številčno se tako okrepijo, da že sedijo na roj ali celo izrojiijo, če nismo dovolj pazljivi.

Cvetni prah – pelod

V tem mesecu hkrati cveti veliko rastlin, zato naše ljubljene naberejo največje količine kakovostnega cvetnega prahu. To je tudi najprimernejši čas, da ga čebelar nekaj zbere zase in za zimske potrebe čebeljih družin. Ne bo odveč, če na kratko pogledamo, kako ga čebela nabira.

Ko se čebela giblje po cvetu, se na dlavicah na njenem telesu nabira cvetni prah. S posebnimi gibi nog čebela na zunanji strani zadnjih nožic zbere grudice peloda. Te so zlepljene z medom, ki ga je čebela odnesla iz panja ali nabrala na cveticah, lahko je tudi manin. Ob tej priložnosti čebela cvetnemu prahu doda tudi encime. Ko ga prinese v panj, ostrga grudice v celico, ki je v bližini gnezda. Nadaljnjo obdelavo prevzamejo panjske čebele, ki cvetnemu prahu dodajo še izloček žlez in med. Grudice natančno zložijo v celico in jih prevlečejo z medom, da se prah ne kviri. Tako konzerviran cvetni prah imenujemo *čebelji kruhek*. Ko ga čebelarji odvzamejo čebelarjem, ga imenujemo *izkopanec*. Cvetni prah, ki ga čebelar pridobi s smukalnikom pravimo *osmukanec*. Čebelja družina porabi približno 40 kilogramov cvetnega prahu na leto. Po večini pa čebelarji pobirajo cvetni prah s pomočjo smukalnikov. Poraba cvetnega prahu je odvisna od kakovosti cvetnega prahu, količine zalege in moči čebelje družine. Da čebela napolni koške na svojih nožicah, mora obiskati približno 80 cvetov.

Dodajanje novih satnic

Ob cvetenju divjih češenj začnemo čebelarji čebelji družini dodajati nove satnice v gradnjo. Satnico damo v gradnjo tako, da je odprtina oz. raztezni prostor zgoraj in ob straneh, ker jo čebele gradijo od zgoraj navzdol. Ko prizidajo odprtino in do polovice izvlečejo celice, satnico obrnemo, tako da je spodnji konec zgoraj, in pustimo, da jo do konca izdelajo. Pri tistih, pri katerih satnic ne moremo obračati, je odprtina vedno zgoraj, spodaj pa jo naslonimo na letvico ali v utor.

Donosi nektarja

Donosi nektarja najbolj spodbudijo razvoj čebelje družine, kajti če je v tem mesecu vreme stabilno in ni preveč deževnih dni, lahko v medišče nanosijo kar izdatne količine medicine. Cvetijo namreč divje češnje, breskve, marelice, slive, borovnice in nekatere druge vrste sadja. Seveda se naše družine okrepijo, ne smemo pa pozabiti, da imajo pri tem največjo korist sadjarji. Med bolj medeče in donosnejše rastline spada tudi regrat, saj cveti nekoliko dlje in tudi donosi so izdatnejši. Zelo spodbudna za čebeljo družino je tudi oljna ogrščica. Če je posejana na nekoliko večjih površinah in če so donosi dovolj veliki, lahko tudi točimo. Dobro in močne družine se proti koncu aprila že lahko pripravljajo na *de-litev* ali *roj*. Takrat je še pravi čas za poseg ali dva. V panjih, ki imajo možnost širitve, čebelarjem povečamo prostor in jim damo v graditev satje. Pri tistih, pri katerih tega ne moremo, lahko odvezemamo čebele ali zalego, lahko pa jim odstranimo tudi matico (po nemškem vzoru). Če smo dosledno vodili dnevnik, imamo zapisano, katere družine so nerodne, zato pazimo bolj na tiste, ki so rojile.

Izobraževanje

Tokrat naj vam predstavim dr. Farrarjevo četrto točko, ki govori o usklajenih čebelarjevih posegih ob normalnem delu čebel ter o pravočasnih oskrbi čebel, tako da se bodo čebelje družine do paše razvile do polne moči.

Čebele iz močnejših čebeljih družin prinesejo več medu na enako število čebel kot tiste iz šibkih družin. Cilj dela pri čebelarjenju so močne družine, pripravljene na pašo, za to pa morajo biti primerno oskrbovane, na razpolago morajo imeti dovolj prostora, brez omejitev za zalego in donos medu. Prostor za zalego in hrano v panju mora biti urejen tako, da se močne družine lahko razvijejo v visoko produktivne in da svojo sposobnost tudi v polni meri izrabijo. To zahteva specializiran način urejanja plodišča pred začetkom paše in tudi med njo. Rezerve hrane morajo biti razvrščene v zgornjem delu panja, tako da lahko čebele ob morebitni ohladitvi dosežejo (obsedajo) večje količine hrane in jo po potrebi tudi poberejo. Rezerve naj bodo v satju, ki je bilo vsaj enkrat zaleženo in ima na sredini nekaj prostih celic. Ko imajo čebelje družine že od 4 do 7 satov

zalege in čebel, ki pokrivajo približno tretjino naslednje naklade, začnemo zamenjevati naklade. Ko se družina okrepi, naklade zamenjujemo na vsakih 7 do 10 dni. Boljše uspehe dosegamo tudi, če se zalega širi od spodaj navzgor. Nato sledi še pregled količine in kakovosti zalege ter ugotovitev zdravstvenega stanja družine. Družinam, v katerih je že veliko število mladih čebel in imajo veliko zalege, dodamo naklado s satjem, s tem pa pridobimo prostor za novo izležene delavke. Preprečevanje rojenja ne bo več potrebno, če:

- redno menjavamo plodiščne naklade,
- zamenjujemo manj kakovostne matice,
- zamenjujemo stojišča med najmočnejšimi družinami in tistimi, ki v razvoju sicer zaostajajo, a so normalne. Tako na neboleč oz. nestresen način okrepimo slabše in nekoliko osmukamo najboljša.

Ko se družine dovolj okrepijo, tako da v vseh nakladah zasedajo vse sate, se v matičnikih pojavijo *jajčeca* ali *žerke*. Družino razdelimo na umetne roje in jim dodamo mlado matico. Lahko jih namestimo nad spodnjimi umetnimi roji, in to tako, da jih ločimo z mrežo, lahko pa jih naredimo tudi samostojne na drugi podnici. Mediščne naklade s satjem dodamo rojem in družinam, ki smo jim vzeli roj. Ko začneta roj

in stara družina vnašati izdatne količine nektarja, ju spet lahko združimo, povežemo plodišče in dodamo potrebno število naklad. Ob začetku paše dodajamo naklade nad plodiščno naklado, nove pa zaradi preprečevanja rojev in omejevanja zalege pod tiste, ki so že do polovice napolnjene z medom. Dodajanje naklad od zgoraj je smotno le takrat, ko družine že napolnijo tretjo naklado, saj jih takrat ni več treba menjavati za preprečevanje rojenja. Včasih se zaradi naravnih razmer ali napak, ki smo jih zagrešili z nepravočasnim urejanjem plodišča, naklade toliko odebili in napolnijo z medom, da začnejo matico ovirati pri zaleganju.

Ker je opis dr. Farrarja v tem delu težko razumljiv za vsakogar, naj za začetnike nasvet za ta mesec opišem iz svojih izkušenj. Pregled zalege in korekcijo gnezda smo opravili že marca, zato bomo aprila delali s celimi nakladami. Po nekaterih že znanih postopkih lahko družine urejamo na več načinov. Pojasnjeni so v več knjigah in strokovni literaturi. Če pa jih ne urejamo po teh postopkih, lahko vstavimo matično mrežo in mediščno naklado.

Opravlila v AŽ-panjih

V vsaki družini naj bi na leto zamenjali do tretjino satja, glede na to pa smo lahko že jeseni ali zgodaj spomladi izločili stare dotrajane sate. V tem mesecu

Menjava naklad

Pred menjavo

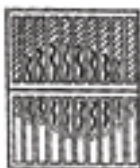
Ko se čebelja družina razširi do roba naklade in tretjina čebel podseda v spodnjo naklado, je pravi čas za menjavo naklad.

Po menjavi

Če je matica sredinske sate zalegla do zgornje letvice, bo pri menjavi naklad razmeroma hitro začela zalegati tudi v drugi nakladi.

Menjava naklad

Če matica zalega tako v spodnji kot v zgornji nakladi, naklad ne smemo menjati.

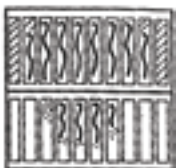

Napačno

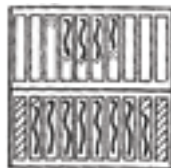
Če bomo naklade kljub temu zamenjali, lahko to povzroči prehlad zalege ali celo prekinitev razvoja.

Menjava naklad

Pred menjavo

Izhodišče: Matica zalega v prvi in drugi nakladi.

Po menjavi

Zaradi relativno nižjih satnikov jih pri nižjih nakladah lahko zamenjamo, tudi če najdemo v spodnji nakladi zalego.

Vir: Uspešen čebelar

DR. Filip Terč

pionir
apiterapije

Svetovna čebelarska organizacija Apimondia je 30. marec razglasila za svetovni dan apiterapije. Na to razglasitev in na ta dan smo še posebej ponosni Slovenci, saj je to rojstni dan mariborskega zdravnika in čebelarja, pa tudi pionirja apiterapije, dr. Filipa Terča (30. marca 1844).

Luč sveta je zagledal v češki kmečki družini v Praporišču blizu Domažlic v Šumavi, 25 km od zdajšnje bavarsko-češke meje. Po končanem osnovnem šolanju je študiral medicino na Dunaju in leta 1869 tudi promoviral. Strokovno se je izpopolnjeval v dunajski splošni bolnišnici in postal kirurški klinični asistent. Na Dunaju se je poročil s hčerko direktorja mariborskih delavnic Južne železnice Rudolfo Valenta. 1876 se je z družino preselil v Maribor in od tedaj je vso svojo pozornost usmeril v splošno medicinsko prakso in čebelarstvo ter jima ostal zvest vse do smrti. V prvem zakonu se mu je leta 1875 v Plznu rodil sin Rudolf, ki je pozneje prav tako študiral medicino in postal znani okulist. Terč se je drugič poročil z Mariborčanko Katarino Schonbaum. V tem zakonu sta se mu rodila sin Hanz in hčerka Margareta.

V Mariboru je Terč postal znan kot zelo dober zdravnik, hkrati pa je slovel tudi kot čebelarski strokovnjak, tako da je bil že po dveh letih bivanja v mestu ob Dravi izvoljen za predsednika štajerskega čebelarskega društva. Postal je zaveden buditelj slovanstva, saj je bil član mariborske Slovanske čitalnice in eden od ustanoviteljev Narodnega doma v Mariboru. Na učiteljišču v Mariboru je poučeval higieno in bodoče učitelje navduševal za praktično čebelarstvo tako v Mariboru kot tudi v celotni Štajerski, v Gradcu in na Dunaju. Umrl je leta 1917 v Mariboru, pokopan pa je v družinski grobnici na pobreškem pokopališču, to je na nekdanjem mestnem pokopališču.

Doktor Terč se je že v prvih letih bivanja v Mariboru kot dober opazovalec in čebelar dokopal do »gotovega prepričanja o pomenu zdravilne moči čebeljinega pika proti revmatizmu«, zato je v medicinskih strokovnih listih obravnaval »čebeljni pik kot zdravilno sredstvo proti revmatizmu«.

O prvi in drugi reakciji čebeljega pika je pisal približno tako, kot ju še dandanes razlaga sodobna medicina. Kot prvo reakcijo je na mestu pika označil lokalno bolečino, oteklino in srbenje, ki po dveh do treh dneh izgine, kot drugo reakcijo telesa na čebelji pik pa

je označil splošno slabost, siljenje k bruhanju, omotico, lahko še izgubo zavesti ter izjemoma tudi smrt. S tem je postal pionir sodobne alergologije in imunologije.

Dr. Terč je menil, da je uporaba apitoksina učinkovita samo pri pravem revmatizmu, ne pa tudi pri tako imenovanih psevdorevmatizmi (različna vnetja sklepov, protin, kapavica in tuberkuloza).

Te revmatizme je izločil, saj je ugotovil, da se oteklina in različne reakcije pri zdravem človeku pojavijo že ob prvem čebeljem piku. Podobno se odzovejo tudi vse druge oblike bolezni, ki niso revmatične narave. Prav tako je ugotovil, da je treba terapevtsko dozo počasi povečevati toliko časa, dokler bolnik ne postane popolnoma imun na apitoksin. Po pravilu, ki ga je spoznal v praksi, se pri revmatičnem človeku, ki mu apliciramo apitoksin (oziroma ga pičimo s čebelo), oteklina ne pojavi toliko časa, dokler trajajo znaki bolezni. Ko pa se po aplikaciji pojavi oteklina oz. prva ali druga reakcija, je treba zdravljenje ustaviti, saj gre za občutno izboljšanje stanja oziroma za ozdravitev.

Prepričan je bil, da je pri lažji obliki bolezni potrebnih manj pikov, pri hujši pa več, celo do nekaj sto oz. tisoč. Zdravljenje je začel z enim pikom, ga čez pol ure nadaljeval z drugim ter čez eno uro s tretjim pikom. Če bolnik dobro prenaša zdravilo, je mogoče opraviti tudi 100 do 150 pikov na dan. Skupne doze pikov pri enem bolniku lahko dosežejo tudi do 600 pikov.

Opisal je celo bolnico, ki ji je v treh do štirih poletnih mesecih apliciral več kot 2000 pikov. Dr. Terč je že poznal tudi kronično revmatično obolenje, zaradi katerega se krivijo členki prstov (dandanes to obolenje imenujemo revmatoidni artritis). Opisal je primer pacientke, ki je imela take otekline na prstih in obolenje srca, pomagalo pa ji ni nobeno drugo zdravljenje. Zdravil jo je od marca do novembra 1902. Pri njej so se izmenjevala izboljšanja in poslabšanja, laboratorijski testi pa so pokazali albuminurija. Prvo izboljšanje se je pojavilo po 300 pikih, potem pa se je spet pojavilo poslabšanje. Trajno izboljšanje se je pojavilo šele novembra, po 5600 pikih. Pacientki so iz urina izginile beljakovine, prav tako pa tudi eksudat (tekočina) iz prsne votline. Zimo je odlično prebila v Trstu, marca 1903 pa se je bolezen ponovila. Čez poletje je znova dobila več kot 1000 pikov. Pozneje je to apiterapijo ponavljal leta in leta, zato ni čudno, da so bili tudi rezultati zelo dobri.

Dr. Terč je govoril tudi o približno 18 % negativnih rezultatov. Večina jih je bila povezana s strahom do bolečin zaradi aplikacije zdravila, nekateri bolniki so bili po njegovem preveč živčni ali pa so boleli za drugimi obolenji, ki smo jih že navedli. Trdil je tudi, da je bolnik, ki predolgo čaka na apiterapijo, težje ozdravljiv primer. V svoji dolgoletni poklicni karieri je zdravil več kot 660 revmatikov, od teh pa jih je ozdravelo 544 oz. 82 %. Izbiral je predvsem bolnike, ki jim niso pomagala druga zdravila, in tudi bolnike revmatike s srčno afekcijo. Tudi sam je bil revmatični bolnik in zaradi svojega pozitivnega primera je še bolj verjel v apiterapijo.

Medicinska znanost priznava dr. Terča kot začetnika apiterapije, čeprav je znano, da so apitoksin poznali že stari Grki, Egipčani, Rimljani in Arabci in da so po tej metodi revmatizem zdravili že za časa Karla Velikega in Ivana Groznega.

To metodo sta v 19. stoletju uporabljala tudi ruska zdravnik Lokunski in Lubarski ter po letu 1850 francoski zdravnik Demarti, vendar je samo dr. Terč znanstveno preučeval številne primere. Svoja opažanja in rezultate je opisal leta 1888 v članku, objavljenem v zdravstvenem časopisu Wiener Medicinische Presse. V njem je opisal 15 uspešnih primerov, zdravljenih z apiterapijo. Svoje raziskave je objavljajal tudi pozneje in tako postal pionir na tem področju.

Dr. Terč je spodbudil kemične raziskave apitoksina, s tem pa tudi farmacevtsko industrijo k proizvodnji sredstev, ki vsebujejo apitoksin. Že več kot 105 let ga številni znanstveniki priznavajo kot resničnega znanstvenega raziskovalca in utemeljitelja apiterapije. Njegov vnuk dr. Rudolf Terč je na tretjem mednarodnem simpoziju o apiterapiji v Portorožu leta 1998 izjavil: »Kljub razcvetu farmakološke industrije koristnost apitoksina v medicini ni pozabljena!«

Slovenci smo ponosni na znanstveno delo dr. Filipa Terča, ki je brez dvoma eden od stebrov tako slovenske medicine kot slovenskega čebelarstva. Njegovo ime ne sme biti nikoli pozabljeno, zato se ga moramo ustrezno in stalno spominjati, kot se to spodobi za pionirja apiterapije na Slovenskem.

Franc Grošelj,
dr. med., spec. spl. med., akupunktorolog

Okvir za merjenje in ugotavljanje površine zalege

bomo v graditev dali nove satnice, in to po postopku, ki sem ga omenil že prej. Te dajemo med že izdelane, tako da je vsaka druga nova. Proti koncu aprila se posebej ukvarjamo s prostorsko stisko v AŽ-panjih, saj si zelo dobre matice vzredijo nekoliko večjo populacijo, kot jo premore prostornina 10-satnega AŽ-panja. Če imamo take težave, si lahko pomagamo npr. z:

- odvzemom suhih čebel,
- odvzemom pokrite zalege,
- odvzemom matice,
- dodajanjem zaklade ali s
- čebelarjenjem v 3-etažnem panju.

Če smo iz družine vzeli samo suhe čebele, jih lahko v tem času brez težav združimo z družino, kateri smo jih namenili. Če smo odvzeli sat s pokrito zalego in čebelami, lahko tudi te brez težav dodamo šibkejši družini. Če pa smo odvzeli matico, jo lahko dodamo narejencu v spremstvu petih njenih spremljevalk in v matični kletki s hrano. V tem primeru smo družine delili. Ob morebitnih dobrih pašah lahko čebele iz rezervnih panjev dodajamo gospodarskim družinam ali jih celo združujemo. Če smo odvzeli matico in nekaj zalege ter vse skupaj premestili v prašilček, se v panjih takoj pojavijo novi matičniki. Seveda so ti matičniki zasilni, zato niso najboljši.

Če smo matico odvzeli takrat, ko so bili matičniki že zaleženi, bomo imeli na razpolago veliko pravih in dobrih matičnikov, te pa glede na genske zasnove, ki smo si jih zapisali že prej, lahko razdelimo v prašilčke ali plemenilčke. Slabše sproti odstranimo.

Opravi la v nakladnih panjih

Ker smo v zvezi s četrto točko dr. Farrarjevih nasvetov že opisali nekaj operacij, naj besedilo doda-

Sat in merilni okvir

Vizualna ocena površine zalege

tno opremim še s slikami iz skript Uspešen čebelar (Ulz in Moosbeckhofer, 1996).

V nakladnih panjih potekajo operacije po večini s celimi nakladami. Prostor lahko poljubno širimo, povečujemo ali zmanjšujemo, tako da družino razvijemo do vrhunca njene moči. Za merjenje in ugotavljanje števila čebel v panjih sem izdelal poseben okvir, s katerim lahko dokaj natančno ocenim količino čebel v tednih po izvalitvi, na tej podlagi pa tudi lažje predvidim, kdaj bo potreben naslednji ukrep za preprečitev rojenja. Vemo, da se iz 1 dm² obojestransko zaleženega sata izleže približno 800 čebel, iz 0,5 dm² obojestransko zaleženega pa 200 čebel, zato lahko nekoliko vnaprej predvidimo, koliko čebel se bo izvalilo.

Viri:

- Ulz, J., Moosbeckhofer, R. (1996): Uspešen čebelar, skripta za mojstrski tečaj (2. izdaja), Gradec, Stuttgart.
 Farrar, dr. C. L. (1964): American Bee Journal, vol. 104, št. 3.
 Farrar, dr. C. L. (1967): Apiacta, št. 1-2, str. 12-16.
 Farrar, dr. C. L. (1996): Apiacta, št. 2.

V čebelarjevih opravilih v marcu (Slovenski čebelar, št. 3/2008) je avtor slike na strani 89 Branko Obranovič.

Veterinarski nasveti za april

Besedilo: **Borut Preinfalk, dr. vet. med.**, Veterinarska fakulteta,
Nacionalni veterinarski inštitut, enota Ljubljana

Aprilsko vreme je že pogovorno muhasto, vendar je vreme v zadnjih letih muhasto in nepredvidljivo kar celo leto, zato ga je zelo nevhvaležno napovedovati za cel mesec naprej in svetovati na podlagi ugibanj. K sreči je razvoj čebeljih družin – ne glede na vreme – še vedno dokaj predvidljiv. Aprila se razmerje med zimskimi in letnimi čebelami prevesi v korist drugih. Ta prelomni čas pospeši zaleganje matice in družine se hitro bližajo rojlnemu razpoloženju. V začetku meseca bomo znova preverili naravni odpad varoj, in če bo povprečni dnevni odpad več kot štiri varoje, takoj ukrepali. V takih družinah še ne bomo nastavili mediščnega satja, če pa je to že v panju, ga bomo umaknili za toliko časa, dokler traja kemično zatiranje varoj. Uporabili bomo organske kisline ali timol. Če smo že marca vstavili gradilnik, ga aprila obvezno pregledujemo vsak teden in izrežemo takoj, ko je pokrita večina zalege. Gradilnik naj bo velik vsaj za polovico AŽ-sata. Toli-kšen obseg trotovske zalege je minimum za uspešno lovljenje varoj, ki jih privlači juvenilni feromon

trotovske zalege. Majhnih površin zaležene trotovine ob robovih delavske zalege ne uničujemo, ker v njej skoraj ni varoj, družina pa mora imeti primerno število trotov, da normalno funkcionira. Proti koncu meseca bomo iz močnih družin, ki bodo imele več kot šest satov pokrite zalege, že lahko vzeli po enega do dva sata take zalege in z zrelim matičnikom naredili narejence. Če ne bomo imeli svojih, jih bomo kupili pri najbližjem vzrejevalcu matic. Preden bo nova zalega mlade matice pokrita, bomo v novi družinici s kemičnimi sredstvi zatirali varoje. S tem smo tudi staro družino delno razbremenili varoj, ki so bile v pokrite zalegi. Nasploh moramo v predrojljni dobi čim več pozornosti namenjati apitehničnim ukrepom za zatiranje varoj (glej knjigo Varoja, čebela, čebelar – M. Meglič, V. Auguštin, 2007). Ob vsakem posegu v panj vedno pregledamo tudi pokrito zalego, ali morda ne kaže znakov hude gnilobe, ocenimo pa tudi zaloge hrane in jo po potrebi dodamo. Po vsakem pregledu panje skrbno za-pažimo.

MEDOVITE RASTLINE

Mali jesen

Besedilo in foto: **dr. Robert Brus**,
Biotehniška fakulteta, Oddelek za
gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Jeseni ne spadajo med najpomembnejše medovite rastline, kljub temu pa so lahko dobra dopolnitev donosov mane in pomemben vir cvetnega prahu. To še zlasti velja za mali jesen (*Fraxinus ornus*), saj je med domačimi jeseni edini, ki se oprahuje ob pomoči žuželk.

Poleg malega jesena v Sloveniji avtohtono rasteta še dve vrsti, obe vetrocvetni: splošno razširjen in tudi gospodarsko daleč najpomembnejši, vsaj z vidika donosa lesa, je veliki jesen (*Fraxinus excelsior*), redkejši in velikemu precej podoben pa je poljski jesen (*Fraxinus angustifolia*). Sicer pa je znanih približno 70 vrst jesenov in vse rastejo v zmernem pasu severne poloble. Botanično spadajo jeseni v družino oljkovk (*Oleaceae*), v kateri so med bolj znanimi rodovi še oljka, španski bezeg, jasmin, forsitija, kalina in drugi.

Mali jesen (Fraxinus ornus) sredi cvetenja pri Prešnici

Mali jesen spada med srednje velika drevesa, saj redkokdaj zraste več kot 15 metrov visoko. Na kratkem, pogosto skrivenčenem deblu razvije zelo široko, košato, obsežno razraščeno krošnjo. Na slabih, suhih tleh včasih raste tudi kot široko razrasel grm. Listi so razporejeni navzkrižno in so 10–25 cm dolgi in lihopernato sestavljeni iz 5–9 lističev. Mali jesen je žužkocvetna in po večini enodomna vrsta,

Mali jesen v Ogleju

poročali pa so tudi že o dvodomnosti, torej so na enem drevesu našli samo ženske ali samo moške (zelo redko) cvetove. Navadno cveti v prvi polovici maja, kmalu po olistanju, v toplejših legah pa tudi že aprila. Cvetovi so beli, dišeči, zelo bujni in združeni v ovršnih, do 20 cm dolgih visečih latih. Cvetovi so dvospolni ali enospolni (tedaj so navadno ženski) in imajo dvojno cvetno odevalo, po zgradbi pa precej spominjajo na nekatere sorodnike, na primer na forsitijo. Čaša je zelo majhna in 4-delna, štirje venčni listi so črtalasti, ozki, dolgi 5–10 mm in pri dnu zraščeni, prašnika sta dva in sta daljša od pestiča. Plo-dovi so podolgovati krilati oreški, ki dozori-jo avgusta.

Mali jesen je predvsem vzhodnosredozemska vrsta. Naravno je razširjen na Balkanskem in Apeninskem polotoku ter v zahodni Mali Aziji, ponekod pa še v najtoplejših legah v Srednji Evropi. V Sloveniji je daleč najpogostejši v sredozemskem svetu, saj je v primorju in na Krasu ena najpogostejših drevesnih vrst sploh. Na zanj primernih rastiščih po južnih pobočjih, kjer je konkurenčen drugim vrstam, pa ga najdemo tudi v vseh drugih delih Slovenije, kjer je precej pogostejši kot puhasti hrast. Je graditelj ali spremljevalec skoraj vseh gozdnih združb na toplih in sušnih rastiščih v različnih delih Slovenije; v alpskem svetu raste po pobočjih nad rečnimi dolinami, na primer nad Sočo, Idrijco, Savo in Savinjo, precej pogost je v Suhi krajini, v Beli krajini in v nekaterih delih Štajerske, drugod v predalpskem in preddinarskem svetu je navadno omejen na manjša nahajališča v toplih suhih legah. Območja, na katerih je zelo redek, so le najvišji deli alpskega in dinarskega sveta ter nižine v osrednji in vzhodni Sloveniji. Pogostnosti malega jesena se vsakokrat zavemo spomladi, ko obilno zacveti in zaradi tega postane občutno opaznejši.

Mali jesen je skromna vrsta, zelo dobro se uveljavlja na plitvih, revnih kamnitih rastiščih, vendar morajo biti ta dobro zračna. Zaradi svoje prilagodljivosti lahko raste tudi na flišu, vendar je na njem manj konkurenčen in zato tudi manj pogost. Dobro je prilagojen na sušo in vročino. Za rast potrebuje precej toplote, zato je pogostejši na sončnih južnih legah. Kjer raste, je pomembna njegova ekološka vloga. Mali jesen je predvsem varovalna in pionirska vrsta, saj zarašča opuščene ali gole površine in je ena najprimernejših vrst za pogozdovanje degradiranih kraških rastišč. Iz panja se dobro obnavlja, prav tako dobro prenaša tudi obsekavanje in obžiranje.

Les malega jesena je trpežen in podoben lesu velikega jesena. Uporabljajo ga v kolarstvu, iz njega izdelujejo palice in kolesne naperke, stari Grki so iz njega izdelovali nožnice za meče. Dandanes ga največ pokurijo. Cvetiče drevo zelo poživi kraško pokrajino in povečuje njeno estetsko vrednost, izjemno lepe so tudi vijolične in oranžne jesenske barve listja. Zaradi teh lastnosti ga sadimo tudi kot okrasno drevo.

In kako je z medovitostjo malega jesena? Znano je, da je vrsta za čebele vir cvetnega prahu in mane, o tem, da bi čebele na cvetovih nabirale tudi nektar, pa v literaturi ni podatkov. Kljub temu pa manjše količine niso izključene, še zlasti, ker čebele cvetov verjetno ne obiskujejo tako množično samo zaradi cvetnega prahu. Tudi o količini in kakovosti cvetnega prahu z malega jesena ni veliko podatkov ali pa so ti zelo skopi in splošni. Šimić (1980) na primer navaja, da daje veliko peloda, v vzorcih medu s Korzike je

Lihopernato sestavljeni listi in značilni beli cvetovi

Jesensko obarvano drevo pri Kačičah na Krasu

bil cvetni prah malega jesena med najpogostejšimi (Battesti, 1990), Babnik in sod. (1998) pa cvetnega prahu niti ne omenjajo. Večina avtorjev navaja medovitost malega jesena kot dobro (npr. Petauer, 1993), Babnik in sod. (1998) navajajo, da je lahko v nekaterih krajih pomembna dopolnitev paše. Vendar nikjer ni specifično navedeno, na kaj se donos nanaša, precej verjetno pa je, da je večina donosa v obliki mane. Proizvajalcev mane na malem jesenu je lahko več. Najbolj znana vrsta je jesenov škržat ali jesenov škržad (*Cicada orni* L., sinonim *Tettigia orni*), pri nas pogost zlasti v Primorju in na Krasu, pa tudi v notranjosti Slovenije, na primer v Ljubljani, Zasavju in Pomurju. Imenujejo ga tudi manin škržad, saj mlade jesenove veje na mestih vbodov še nekaj časa izločajo sladek sok (Sket in sod., 2003). Vendar lahko mano na jesenih povzročajo tudi nekatere druge žuželke. Med gostitelji vrste *Parthenolecanium corni* (Bouché) iz družine Coccidae navajata Jurc in Mikulič (2001) tudi jesene, vendar brez natančne navedbe vrste, enako velja tudi za vrsto *Periphyllus villosus* Hartig in družine Chaitophoridae, ki je sicer pogostejša na javorjih. Ista avtorja med proizvajalci mane navajata še jesenovo listno uš ali jesenovo gnezdasto ušico (*Prociphilus fraxini* Htg.), vendar samo na velikem jesenu. Mano na malem jesenu pa lahko povzroča tudi iz Severne Amerike prineseni medeči škržat (*Metcalfa pruinosa* (Say)), o čemer pričajo na primer poročila iz okolice Vidma v Italiji (Fiori in sod., 2000).

Mano pa so marsikje v Sredozemlju pridobivali tudi umetno, to je brez sesajočih žuželk in čebel. Z zarezovanjem skorje sredi poletja so pridobivali rjavkast sok oz. sirup, ki je kristaliziral v tako imenovano

Mali jesen jeseni v dolini Bale, Bavšica

mano, ta pa je bila že v srednjem veku znano zdravilo in tudi hrana. Po eni od številnih razlag je to morda celo mana, znana iz Svetega pisma, ki naj bi Izraelcem v puščavi padala z neba.

Viri:

- Poklukar, dr. J., ur., (1998). Od čebele do medu. Ljubljana: Kmečki glas, str. 162-178, 376-414.
- Battesti, M. J., (1990). Contribution to Mediterranean melissopalynology: Corsican honeys. These, Docteur en Science, Université d'Aix-Marseille III, France, 378 str.
- Brus, R., (2004). Drevesne vrste na Slovenskem. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 399.
- Fiori, J., Serra, G., Sabatini, A. G., Zucchi, P., Barbattini, R., Gazzola, F., (2000). Dextrins HPLC analysis in *Metcalfa pruinosa* (Say) honeydew. *Industrie alimentari* 39, str. 391, 463-466.
- Jurc, M., Mikulič, V., (2001). Gozdno medenje in medeče lesnate rastline v gozdovih Slovenije. *Gozdarski vestnik*, let. 59, št. 1, str. 18-27.
- Petauer, T., (1993). Leksikon rastlinskih bogastev. Tehniška založba Slovenije, str. 685.
- Sket in sod., (2003). Živalstvo Slovenije. Tehniška založba Slovenije, str. 349-350.
- Šimič, F., (1980). Naše medonosno bilje. Ljubljana: ČGP Delo, str. 217.
- Šivic, F., (1992). Pomen gozda za čebelarstvo. *Bogastvo iz gozda*. BF, Oddelek za gozdarstvo, str. 52-57.

Občni zbor ČZZG

V petek, 1. februarja 2008, so se v kulturni dvorani na Breznici na občnem zboru zbrali člani Čebelarke zveze Zgornje Gorenjske. Občni zbor se je začel z uvodnima nagovoroma Boštjana Noča in Draga Kotnika. Sledil je kulturni program slovenskih ljudskih plesov, ki ga je pripravila Folklorna skupina Zgornjesavske doline. Čebelarška zveza Zgornje Gorenjske obstaja šele šest let, v njej pa je združenih 16 čebelarskih društev, ki čebelarijo s 15.000 čebeljimi družinami. V lasti vseh čebelarskih društev je tudi Plemenilna postaja Zelenica.

Leta 2007 so v okviru ČZZG pripravili 16 predavanj, vendar analiza kaže, da je bila udeležba na predavanjih slaba. Predavanj se zlasti ne udeležujejo tisti, ki bi se jih morali. Tako se jih po večini udeležujejo samo tisti, ki se že tako ali tako udeležijo vsakega predavanja. ČZZG je v minulem letu izdajala tudi regijsko glasilo Kranjska č'belca, pripravila je otroški tabor, avgusta je organizirala srečanje čebelarjev ter strokovno ekskurzijo v Belo krajino, pripravila je ocenjevanje medu ter sodelovala pri dobrodelni akciji »En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev v naših vrtcih«. V prihodnje ČZZG načrtuje zgraditev čebelarskega izobraževalnega centra v Lescah ter izdelavo DVD-ja s predstavitvijo čebelarstva na Gorenjskem. Eno izmed najdejavnejših društev v okviru te zveze je ČD Škofja Loka, zato ni presenetljivo, da je priznanje ČZZG prejel prav predsednik ČD Škofja Loka Marjan Novak.

Novinarska konferenca ČZS

Čebelarška zveza Slovenije je 19. februarja 2008 v Centru Evropa v Ljubljani pripravila novinarsko konferenco, na kateri sta predsednik ČZS Boštjan Noč in svetovalec za tehnologijo pri Čebelarški svetovalni službi Vlado Augustin predstavila delo v minulem letu in načrte ČZS za to leto.

Poleg podrobne predstavitve omenjenih tem sta govorila tudi o organizaciji »XXXI. državnega čebelarskega posveta« v Celju ter predstavila kozarec za »Slovenski med«, s katerim bi se slovenski čebelarji enotno predstavili vsem porabnikom in tako lažje konkurirali na globalnem tržišču.

Predsednik ČZS je med drugim opozoril tudi na nepojasnjeno izginjanje čebel, na davčno zakonodajo, ki je za čebelarje nesprejemljiva, na neustrezno uporabo fitofarmacevtskih sredstev in zastrupitve čebel zaradi tega ter na sporno uporabo gensko spremenjenih organizmov v Sloveniji.

Novinarske konference so se udeležili poročevalci iz več medijskih hiš (RTVS, POP TV/ Kanal A, Kmečki glas, Dnevnik, Morel idr.), o ČZS pa so poročali številni mediji. Več utrinkov z novinarske konference si lahko ogledate na spletni strani ČZS: http://www.czs.si/novice_podrobno.php?sif_no=336

Čebelarstvo Festengar - Šolar Franc

Podnart 12, 4244 Podnart

Tel.: 04 533 11 34, GSM: 051 603 899

e-pošta: franci.solar@gmail.com

Vzrejam matice pod kontrolo KIS-a. Čebele so gorenjskega alpskega ekotipa. Sprejemam prednaročila. Prodajam čebelje družine na AŽ satju.

Dan zdrave šole na Vrtnarski šoli Celje

V sredo, 28. novembra 2007, je bil na Vrtnarski šoli v Celju že tradicionalni dan zdrave šole. Tudi letos se je na njem predstavil šolski čebelarški krožek z delavnico »Med kot zdravilo«. Delavnice se je udeležilo 16 vedoželjnih dijakov, ki so z veseljem prisluhnili predavanju o medu. Delavnico sta vodila profesor Trajče Nikoloski in večletni član krožka, dijak Jernej Mazej.

V uvodu je profesor Nikoloski najprej pozdravil vse navzoče, potem pa je besedo prepustil dijaku Jerneju. Ta je najprej govoril o zgodovini pridelovanja medu in njegovi sestavi, nato je nekaj povedal o uporabi medu pri zdravljenju in kuhi, na koncu pa še nekaj o medovitih rastlinah in kranjski čebeli. Med temami je bil kratek odmor, med katerim so dijaki poskušali različne vrste medu. Na voljo so bili lipov, akacijev, kostanjev, cvetlični in kremni med.

Čebelarški krožek Vrtnarske šole Celje je lanskih ocenjevanjih medu dosegel zavidljive rezultate, saj je prejel kar deset priznanj. Na tekmovanju mladih čebelarjev, ki je potekalo v Žirovnici, smo člani krožka osvojili dve bronasti in eno srebrno priznanje. Še posebej smo ponosni na to, da nam je uspelo pridelati najboljši cvetlični med v kategoriji čebelarških krožkov.

Jernej Mazej

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Tehnična pomoč

Na pogosta vprašanja vezana na Javni poziv za Tehnično pomoč čebelarjem odgovarja Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja, g. Franc Potočnik in g. Miha Alič.

1. Ali zadostuje, da prodajalec napiše na računu »plačano po predračunu«?

Odg.: Ne, to ne zadostuje. Zahtevana ste račun in dokazilo o plačilu. V takem primeru mora biti torej priloženo: predračun, originalno dokazilo o plačilu in originalni račun. Kot dokazilo o plačilu se upošteva: izpis iz registrske blagajne oziroma blagajniški prejemek ob plačilu z gotovino; potrdilo o plačilu, ki ga potrdi banka v primeru elektronskih nakazil, ali položnica.

2. V pozivni dokumentaciji piše, da se mora začetnik vpisati v register čebelnjakov. Ali je pogoj tudi KMG-MID številka ali ne?

Odg.: DA. Pogoj je (med drugimi) da je vlagatelj samostojen nosilec čebelarskega (kmetijskega) gospodarstva s svojo št. KMG-MID.

3. Ali je treba opremo označiti, da je kupljena s sredstvi iz EU?

Odg.: Obveznost označevanja še preverjamo, vlagatelji pa bodo, če bo to potrebno, o tem obveščeni najpozneje v odločbi.

4. Ali bo Agencija financirala nakup polnilne naprave za med – za porcijska pakiranja 20 gramov, cena naprave je približno 15.000 evrov. Ali je nakup take polnilne naprave upravičljiv strošek?

Odg.: Agencija ne more dati nikakršnega jamstva za financiranje česar koli. Vsekakor pa je polnilna naprava za med (ne glede na to, kakšna je) upravičljiv strošek tako po uredbi kot javnem pozivu. Glej: sedemnajsta alineja prvega odstavka 7. člena Uredbe za 2008. Enako je v javnem pozivu.

5. Ali je v okviru tehnične pomoči čebelarjem možen nakup kontrolne tehtnice z obsegom tehtanja do 600 kg; okvirna cena je 1400 €.

Odg.: Kontrolne tehtnice (ne glede na to, kakšne so) so upravičljiv strošek (glej dvaindvajseto alinejo prvega odstavka 7. člena Uredbe za 2008). Enako je v javnem pozivu.

6. V prilogi 2 – Seznam računov ... nas zanima vpis vrednosti višine zaprosenega zneska, ki ga v primeru elektronske izpolnitve vloge av-

tomatsko izračuna glede na vstavljene podatke. Predvidevamo, da bi tukaj moral čebelar vpisati višino zneska glede na število čebeljih družin. Ali jo v tem primeru vnese ročno?

Odg.: V razpisni dokumentaciji je seznam računov mogoče izpolniti tudi ročno. Priložen Excel je samo v pomoč, za orientacijski izračun. Vlagatelj naj si glede na poznavanje sam izračuna, do koliko sredstev je upravičen. Izračun v Excelu je zgolj informativen, ne preverja pa upravičenosti glede na število družin.

7. Glede obveznih prilog, ki so opredeljeni v razpisni dokumentaciji, ni jasno, ali mora vlagatelj priložiti tudi izjavo, ki jo najdemo v poglavju VII.

Odg.: Izjava iz poglavja VII mora biti izpolnjena in podpisana, tudi žigosana, saj je to osnovna izjava, da je vlagatelj seznanjen z javnim razpisom in pogoji iz njega, prav tako pa tudi, da Agenciji dovoljuje pridobivanje podatkov iz uradnih evidenc in da je seznanjen s posledicami po prejetju podpore. Prav tako to velja tudi za obrazec za prijavo. Poglavje VIII sicer ureja še druge obveznosti vlagatelja.

8. Ali mora čebelar, ki uveljavlja podporo za ukrep tehnična pomoč – podpora pri nakupu čebelarske opreme in financiranje prvega nakupa, imeti vse nakupe na enem računu?

Odg.: Ni treba. Čebelar, ki uveljavlja podporo za nakup, lahko vlogo podpre z več računi kot dokazili. Ni treba, da kupi vse hkrati, temveč lahko kupuje v določenem obdobju. Prav tako ni obvezno, da čebelar kupi vse pri enem samem prodajalcu, različno opremo lahko kupi pri različnih prodajalcih. V uredbi za 2008 in v JP je določeno (po razredih):

- čebelar ..., ki čebelari z 11–40 čebeljimi družinami: 14,00 € na panj, pri čemer je najmanjši skupni znesek nakupa 100,00 €, (in ne računa).

- čebelar ..., ki čebelari z 41 ali več čebeljimi družinami: 14,00 € na panj, pri čemer je najmanjši skupni znesek nakupa 500,00 € (in ne računa).

Skratka, določena je spodnja meja nakupa, ne pa spodnja meja računa, ki ga bo prilagal (skupaj z dokazilom o plačilu). Če bo imel več računov za opravljen nakup, je to v redu, seveda pa bo moral imeti tudi dokazilo o plačilu za vsak račun, ki ga bo uveljavljal. Enako velja za financiranje prvega nakupa.

9. Ali mora biti račun, ki je bil izstavljen v tujini (za nakup opreme, opredeljene v Javnem pozivu za tehnično pomoč) ob oddaji vloge preveden v slovenščino ali to ni potrebno?

Odg.: Računa ni treba prevajati v slovenščino. Zaželeno pa je, da čebelar v svoji vlogi pojasni, kaj je dejansko kupil (kaj je v računu, kaj je plačal).

10. Ali lahko podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, plača prodajalcu račun za dobavljeno blago z gotovino?

Odg. povzet: Določila veljavne davčne zakonodaje določajo, da morajo samostojni podjetniki posamezniki in posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, če posamično plačilo (za dobavljeno blago ali opravljen storitev) presega 417,29 € / 100.000 SIT/, sredstva nakazati iz transakcijskega računa na transakcijski račun pravne ali fizične osebe, ki je dobavila blago/opravila storitev. Gotovinsko plačilo v tem primeru v skladu s Zakonom o plačilnem prometu (Uradni list RS, št. 110/2006 - uradno prečiščeno besedilo), Zakonom o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 117/2006), Pravilnikom o plačevanju z gotovino in blagajniškem maksimumu (Uradni list RS, št. 103/2002 s spremembami) in Pravilnikom o primerih, v katerih se plačila za dobavljeno blago in opravljene storitve ter druga plačila ne nakazujejo na transakcijske račune (Uradni list RS, št. 140/2004) NI DOVOLJENO.

Račun

Janek Novak
Celovška cesta 100
1000 Ljubljana
Številka računa: 12345678
Datum: 1.6.2008

Medex d.o.o., Linhartova cesta 49a, 1000 Ljubljana
Številka računa: 12345678
Datum: 1.6.2008

Št.	Opis	Količina	Cena	Skupna cena	Skupni znesek
1	med	100	1.000,00	100.000,00	100.000,00
2	čebelarji	20	250,00	5.000,00	5.000,00
skupni znesek: 105.000,00					105.000,00

Plačilo: 105.000,00

Plačilo: 105.000,00

Plačilo: 105.000,00

Vzorec pravilno izpisanega računa.

Blagajniški prejemek

Janek Novak
Celovška cesta 100
1000 Ljubljana
Medex d.o.o., Linhartova cesta 49a, 1000 Ljubljana
Številka računa: 12345678
Datum: 1.6.2008

Medex d.o.o., Linhartova cesta 49a, 1000 Ljubljana
Številka računa: 12345678
Datum: 1.6.2008

Skupni znesek: 105.000,00

Plačilo: 105.000,00

Plačilo: 105.000,00

Plačilo: 105.000,00

Vzorec pravilno izpisanega blagajniškega prejema.

Čebelarški kodeks

Upravni odbor Čebelarске zveze Slovenije je na svoji 7. redni seji, dne 1. 10. 2005 s sklepom šte. 105, sprejel: Čebelarški kodeks

Splošne določbe

1. člen

Slovenski čebelarji sprejemamo čebelarški kodeks kot zavezujoč dokument, ki ureja naše medsebojne odnose, ter odnose z nečebelarji. Čebelarji se zavezujemo, da bomo ravnali v skladu z določbami tega kodeksa ob upoštevanju načel:

- ohranjanja biološke raznovrstnosti živalskega in rastlinskega sveta,
- ohranjanja biološkega ravnotežja v naravi,
- ohranjanja čistega okolja in
- načela »česar ne želiš, da drugi povzroči tebi, ti ne povzročaj drugemu«

2. člen

Čebelarji se obvezujemo, da bomo:

- nenehno izpopolnjevali svoje strokovno znanje,
- sonaravno čebelarili po načelih dobre čebelarске prakse,
- posodabljali in povečevali pridelavo čebeljih pridelkov.
- skrbeli za ohranjanje čistosti Krajske čebele, v skladu z navodili Priznane rejske organizacije
- prenašali čebelarско znanje in prakso na čebelar-ski podmladek,
- ohranjali čebelarско naravno, kulturno in etnološko dediščino,
- pravočasno poskrbeli, da bodo čebele pravilno oskrbovane v primeru daljše odsotnosti, dalj časa trajajoče bolezni ali smrti čebelarja.

3. člen

Določila tega kodeksa veljajo za vse čebelarje, ki redijo čebele na območju Republike Slovenije.

Strokovno usposabljanje

4. člen

Nenehno strokovno usposabljanje je eden od osnovnih pogojev za napredek čebelarstva ter za povečanje in izboljšanje kvalitete Čebeljih pridelkov.

Čebelarji se obvezujemo:

- Da bomo stalno dopolnjevali svoje čebelarско znanje s spremljanjem strokovne čebelarске literature, s sodelovanjem na strokovnih predavanjih, posvetovanjih, ekskurzijah in podobno.
- Da si bomo prizadevali pridobiti dovolj znanja za zagotovitev poklicnih kvalifikacij.
- Da bomo nesebično prenašali svoje znanje na mlajše in neizkušene čebelarje.

5. člen

Osnovne čebelarске organizacije – čebelarսka društva, si morajo prizadevati, da bodo praktično seznanjale čebelarje z utečeno in novejšo tehnologijo čebelarjenja, ustanovljale poskusne čebelnjake in zagotavljale čebelarje – mentorje za praktično pomoč čebelarjem.

6. člen

Čebelarji se obvezujemo, da bomo razvijali teoretsko misel in vedo o čebelarstvu in da bomo omogočili uporabo svojih strokovnih dosežkov pri praktičnem delu v čebelarstvu.

Zaščita življenjskega okolja

7. člen

Interesi čebelarjev so v glavnem v skladu s cilji, ki jih zasledujejo varstveniki zdravega življenjskega okolja, zato se čebelarji obvezujemo:

- Da bomo zaščitili čebelje družine pred škodljivim vplivom pesticidov in ostalih škodljivih sredstev, vedno ko zvemo, da jih tretje osebe uporabljajo na rastlinju v okolici čebelnjaka.
- Da bomo za zdravljenje čebeljih bolezni uporabljali le taka zdravila in druge preparate, ki niso škodljivi za zdravje ljudi in to le v času, ko bomo sigurni, da ta ne morejo niti posredno niti neposredno priti v čebelje pridelke.
- Da bomo nudili potrošnikom samo tiste čebelje pridelke in izdelke, ki ne ogrožajo zdravja ljudi in izpolnjujejo vse kriterije varne in zdrave hrane.
- Da bomo sodelovali pri odkrivanju načina in izvajanju ukrepov z organizacijami za varstvo zdravega življenjskega okolja.
- Da bomo sodelovali z organizacijami, ki načrtno pogozdujejo, s tem, da dajejo prednost sajenju medonosnih rastlin.
- Da bomo na pridelovalce rastlinske proizvodnje vplivali tako, da bi zmanjšali uporabo ali vsaj prešli na uporabo zaščitnih sredstev s krajšim delovanjem in takih, ki ne škodijo čebelam.

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p.

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 70 27,
GSM: 031 893 276, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net
Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila za med.
Ponujamo plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70 in 100 litrov. UGODNO!

ANA KUNSTELJ, s. p. ŠIVILJSTVO KUNSTELJ

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,
GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net
Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna na vročino), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IN DRUGO ČEBELARSKO OPREMO.

- Da bomo spodbujali pridelovalce rastlin k čim večji uporabi rastlinskih vrst, ki potrebujejo manj ali sploh ne potrebujejo zaščitnih sredstev pred škodljivci.

Varovanje kulturne in etnološke dediščine

8. člen

Čebelarji si bomo prizadevali ohranjati, zbirati in v primeru ogroženosti zaščititi vse, kar je sestavni del čebelarke tradicije in predstavlja našo kulturno in etnološko dediščino.

Medsebojni odnosi in odnosi do nečebelarjev

9. člen

Čebelarji se obvezujemo, da bomo tvorno sodelovali z drugimi čebelarji v sosedstvu, tako pri stalnem kot pri selitvenem čebelarjenju. Poseben poudarek pa bomo namenili sodelovanju pri zatiranju nalezljivih bolezni čebel in zajedavcev, pri preprečevanju ropanja čebel, pri skupnem zasajanju medovitih rastlin in podobno.

10. člen

Če bo sosed čebelar zaradi dalj časa trajajoče bolezni nezmožen oskrbovati svoje čebele, mu mora sposoben čebelar iz sosesčine čim prej ponuditi pomoč, v primeru nenadne smrti čebelarja pa pomot družini preminulega čebelarja za dokončanje čebelarke sezone.

V primeru daljše odsotnosti, ne glede na razlog, so sosednji čebelarji po svojih močeh in po dogovoru, dolžni pomagati pri oskrbi čebel odsotnega čebelarja.

11. člen

Čebelarji bomo čebelnjake postavljali s posebno pozornostjo do sosedov in drugih dejavnosti. Če pa je čebelnjak postavljen tako, da čebele ovirajo javni promet ali nadlegujejo sosedje, je čebelar dolžan to preprečiti z ukrepi, ki preusmerijo izlet čebel. V ta namen lahko postavi dovolj visoko ograjo, zasadi živo mejo ali zasadi sadna ali druga drevesa ter tako preusmeri let čebel.

12. člen

Čebelarji bomo posebno razvijali vse oblike medsebojnega sodelovanja čebelarjev in čebelarskih organizacij, ter čebelarskih organizacij med seboj.

13. člen

Čebelarji se odrekamo metodi nelojalnega medsebojnega tekmovanja na vseh področjih aktivnosti, vse svoje medsebojne spore pa rešujemo v okviru čebelarskih organizacij.

Za nelojalno konkurenco in nevredno čebelarja se smatra:

- Kršenje dobrih poslovnih običajev s katerimi se povzroči ali se utegne povzročiti škodo drugim čebelarjem.
- Reklamiranje, oglaševanje, ponujanje čebelnjih pridelkov in izdelkov z navajanjem neresničnih podatkov ali uporabo izrazov, ki ustvarjajo ali utegnejo ustvariti zmedo na trgu ali zlorabo nepoučenih in lahkovernih potrošnikov.
- Ponujanje čebelnjih pridelkov ali izdelkov z navajanjem podatkov ali uporabo izrazov, s katerimi se krni ugled oziroma podcenjuje kvaliteto pridelkov drugih čebelarjev.
- Prodaja pridelkov in izdelkov z označbami, ki ustvarjajo ali utegnejo ustvariti zmedo glede izvora, načina pridelave ali proizvodnje, količine, kakovosti ali drugih lastnosti pridelka ali izdelka.
- Prikrivanje napak pridelka ali izdelka, ali kakšno drugačno zavajanje potrošnika ali drugega čebelarja.

Čebelarske organizacije

14. člen

V skladu s svojimi interesi se čebelarji združujemo v razna interesna združenja.

Ob tem, se čebelarji obvezujemo:

- Da različne interesne skupine ne bodo delovale druga proti drugi (veliki čebelarji proti malim, ljubitelji proti profesionalcem, prevozniki proti stacionarnim, vzrejevalci matic proti ostalim čebelarjem ipd.).
- Da se ne bomo monopolno povezovali ter svojih pridelkov in izdelkov prodajali po dampinskih

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ-čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Izdelujemo nakladne KG-paže AŽ-mate, združljive z LR-pargskim sistemom, večnamensko podlogo – tudi za pripravo rojev (omencencev) in pridelavo kristalizirane oz. melikotne mase (podloga je združljiva z LR-nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča.

Zdaj izdelujemo tudi satnike za GJ-, LR- in AŽ-PANJE.

Prilagodljiva, večnamenska podloga za nakladne LR- in AŽ-panje.

Svetovna novost v čebelarstvu!

PETER ZAKRAJŠEK, s.p.
 Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana - Vičmarje
 Tel.: (01) 512 62 51

Ugodne cene!

cenah. (Pri oceni ustreznosti cen se morajo upoštevati stroški pridelave in kakovost pridelka po izračunu Kmetijskega inštituta Slovenije).

15. člen

Čebelarji se včlanjujejo v osnovne čebelarske organizacije – čebelarska društva. V okviru svoje osnovne organizacije čebelar izpolnjuje vse svoje obveznosti in uveljavlja vse svoje pravice, ki so predpisane s statutom in drugimi normativnimi akti.

Čebelja paša

16. člen

Čebelarji se obvezujemo, da bomo poskrbeli, da bodo naše čebele imele na razpolago vedno dovolj čebelje paše. Zasajali in negovali bomo rastlinje, ki daje čebelam obilno in dobro pašo. V brezpašni dobi bomo prepeljali svoje čebele na razpoložljive paše ali pa drugače poskrbeli za ustrezen dotok hrane v panj.

17. člen

Čebelarske organizacije se obvezujejo, da bodo v sodelovanju z ustreznimi institucijami odkrивale nove vrste medonosnega rastlinja, upoštevajoč različne fenofaze cvetenja.

Čebelarske organizacije po potrebi ustanovijo komisijo za medonosno rastlinje, z namenom uspešnega zagotavljanja čebeljih paš.

18. člen

Če v bližini stojišča ni naravnega vira vode, mora čebelar prevoznik poskrbeti za ustrežno higiensko napajališče za pripeljene čebele.

Zdravstveno varstvo čebel

19. člen

Čebelar je dolžan poskrbeti za ustrezno zdravstveno varstvo svojih čebel. V svojem čebelarstvu mora vzdrževati red in čistočo ter osebno higieno pri delu s čebelami, čebeljimi pridelki in izdelki.

20. člen

Čebelar je dolžan pridobiti osnovno znanje o boleznih čebel in zajedavcev, s poudarkom na zgodnjem odkrivanju suma nalezljivih bolezni čebel, ter o osnovnih ukrepih ob postavljanju suma nalezljive bolezni čebel.

Vsak sum na nalezljivo bolezen čebel mora čebelar takoj javiti pristojni veterinarski službi, ji omogočiti nemoteno delo v svojem čebelarstvu in izvrševati njena navodila in odredbe.

21. člen

Čebelarske organizacije spodbujajo svoje člane k sodelovanju z veterinarskimi institucijami v načrtovanju in izvajanju programov preventivnih ukrepov za preprečevanje in zatiranje nalezljivih bolezni čebel in zajedavcev.

Zaključna določila

22. člen

Čebelarski kodeks prične veljati 8. dan po objavi v Slovenskem čebelarju.

Brdo pri Lukovici, dne 1. 10. 2005

Lojze Peterle
Predsednik ČZS

Po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko povpraševanje!

HÖDL

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da ste navzoči pri predelavi Vaših starih satov in surovega voska, zaradi enkratne poti pa prihranite čas in denar.
- Potrebna je predhodna najava po telefonu +43-(0)3475/2270.
- Predelava je izvedena z napravo, ki je opremljena z najmodernejšo tehniko.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki popolnoma izključujeta možnost okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas predelave je približno 3 ure za 20 kg surovega voska in 4 ure za 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo vse debeline in velikosti satnic.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- Kadar koli je mogoča zamenjava starih satov in surovega voska za satnice.
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

HÖDL

Informacije

**Wachsverarbeitung Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klösch - Steiermark, Austria**

Tel./faks: +43(0)3475-2270

E-pošta: info@wachs-hoedl.at

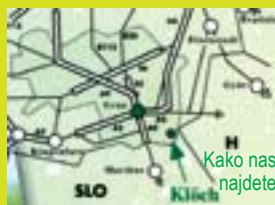
Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:

ponedeljek–petek 8.00–12.00, 13.00–18.00

sobota 8.00–12.00

Sporazumevamo se v nemškem jeziku.

**Naše satnice
lahko kupite
tudi v podjetjih
Logar
trade, d. o. o.,
iz Šenčurja in
CERES, d. o. o.,
iz Martjanel.**

Zimske izgube čebeljih družin

Letos spomladi se na celotnem območju Slovenije ugotavljajo velike zimske izgube čebeljih družin. Da bi lahko Čebelarstva zveza Slovenije pred pristojnimi državnimi organi argumentirala letošnje zimske izgube kot naravno nesrečo, moramo razpolagati s konkretnimi podatki iz terena.

Zaradi tega prosimo vsa vodstva čebelar-skih društev, da nam do 15. 4. 2008 pošljete podatke, koliko čebeljih družin je bilo v njihovem društvu zazimljeno in koliko jih je prežive-lo zimo oz. bilo izumrlih. Obrazec za poro-čanje so vodstva društev že prejela, dosegljiv pa je tudi v rubriki »obrazci« na spletni strani www.czs.si.

Čebelarstva zveza Slovenija prosi vsa če-belarska društva za sodelovanje in čimprej-šnje posredovanje podatkov do navedenega roka. Prav tako prosimo čebelarje, da javijo vse izgube čebeljih družin pristojnemu veterinarju sodelavcu VF NVI.

Obvestilo

Ministrstvo za finance, Davčna uprava Re-publike Slovenije je od sredine marca letošnje-ga leta dalje pošiljala čebelarjem obvestila o višini dohodka iz osnovne kmetijske in osnov-ne gozdarske dejavnosti za leto 2007. Ta obve-stila so prejeli tisti čebelarji, ki so imeli v okviru gospodinjstva zavezanca na dan 30. 6. 2007 v uporabi 40 panjev ali več oziroma najmanj 200 EUR katastrskega dohodka. Priporočamo, da v kolikor so takšno obvestilo prejeli tudi tisti čebe-larji, ki ne dosegajo tega praga ali tisti čebelarji, ki vodijo knjige oz. so obdavčeni po normiranih odhodkih, da pripravijo ugovor zoper informa-tivni izračun dohodnine, ko jim bo le - ta vroče-na. Na spletnih straneh DURS-a bo na voljo tudi obrazec s katerim si bodo zavezanci lahko po-magali pri pripravi ugovora.

Obvestilo

Čebelarstva zveza Slovenije in čebelarstvo društvo Lukovica organizirata redno letno ure-janje okolice Čebelarkega centra na Brdu pri Lukovici. Vsi čebelarji in čebelarke čebelar-skih društev ste vabljeni k sodelovanju. Priče-tek akcije urejanja okolice je ob 8. uri 19. 4. 2008.

Postopki pridobivanja NPK

Postopki pridobivanja nacionalne poklicne kvalifikacije čebelar/čebelarka se v letu 2008 nadaljujejo. V postopek pridobivanja NPK se prijavite z obrazcem, ki ga lahko dobite na ČZS, na spletni strani: www.czs.si, ali pa vam ga pošljemo po (elektronski) pošti.

Vse kandidate, ki ste se v minulih letih prija-vili v postopek in ga še niste končali, prosimo, da se obvezno obrnete na kontaktno osebo, ki vam bo dala potrebne informacije o nadaljeva-nju in končanju postopka. Kandidate, ki ste se v postopek prijavili v mesecu februarju 2008 pro-simo, da ponovno oddate izpolnjene obrazce za prijavo.

Kontaktna oseba: Marko Borko, vodja izo-brazevanja in usposabljanja pri ČZS, marko.borko@czs.si, 01/729 61 14, 051/637 204

Poziv za pridobitev podatkov o prejemnikih odličij Antona Janše I. stopnje

Vsa čebelarstva društva prosimo, da nam do 15. aprila 2008 sporočijo podatke (ime in priimek, naslov, datum rojstva) še živečih preje-mnikov odličij Antona Janše I. stopnje. Prav vse želimo namreč posebej povabiti na 6. slovenski čebelarški praznik, ki ga bomo praznovali 17. maja 2008 na Brdu pri Lukovici.

Podatke prejemnikov odličij nam pošljite na elektronski naslov: barbara.zajc@czs.si, po faksu: 01/729 61 32 ali pa nam jih sporočite po telefonu: 01/729 61 00, 041/370 409.

Električna prevodnost

Pri analizi medu je zelo pomembna meritev električne prevodnosti, ki pomaga pri določanju vrste medu. Med čebelarji, pa tudi med strokov-njaki, je bil pogosto uporabljen izraz elektrolit-ska prevodnost. Strokovnjaki se sedaj strinja-jo, da je ta izraz napačen in da je pravilen izraz električna prevodnost. ČZS je v sodelovanju z Biotehniško fakulteto na Ministrstvo za kmetij-stvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) vložila pobudo, za popravek tega izraza tudi v Pravil-niku o medu. Prav tako smo vložili tudi pobudo, da bi izraz vsebnost vlage v medu spremenili v vsebnost vode v medu.

Javni razpis

za sofinanciranje nakupa električnih mrež in pašnih naprav za preprečevanje nadaljnje škode, ki jo lahko povzročijo velike zveri (rjavi medved, volk, ris).

Ministrstvo za okolje in prostor je objavilo javni razpis za sofinanciranje nakupa električnih mrež in pašnih naprav za preprečevanje nadaljnje škode, ki jo lahko povzročijo velike zveri (rjavi medved, volk, ris). Sofinanciran bo nakup, ki je bil opravljen od 10. 5. 2007 do 9. 5. 2008. Višina razpoložljivih sredstev za ta namen za leto 2008 je 100.000,00 € in vključuje tudi zavržene vloge zaradi porabe sredstev iz leta 2007 v skupni višini 26.421,20 €.

Upravičenci do omenjenih finančnih podpor so fizične in pravne osebe, ki imajo stalno prebivališče oziroma sedež v Republiki Sloveniji in živijo na območju, na katerem je nastanek škode, ki jo povzročijo velike zveri (rjavi medved, volk, ris) objektivno pričakovan. Šteje se, da je nastanek škode objektivno pričakovan, če je znano, da se je v neposredni okolici premoženja, ki je enaka življenjskemu pro-

storu zavarovane živali, v obdobju zadnjih treh let že najmanj dvakrat pojavil škodni dogodek. Upravičenec mora vložiti vlogo na razpisnem obrazcu »Vloga za sofinanciranje nakupa elektromrež in pašnih aparatov«. Sredstva ne bodo dodeljena upravičencu, ki je za isti namen prejel javna sredstva Republike Slovenije ali sredstva Evropske unije.

Finančne in tehnične pogoje za dodelitev sredstev, razpisna dokumentacija in druge informacije so vam na voljo na spletni strani <http://www.arso.gov.si/>.

Vloge pošljite po pošti na naslov: Agencija Republike Slovenije za okolje, Vojkova 1b, 1000 Ljubljana, ali jih osebno vložite v vložišču Agencije Republike Slovenije za okolje, in to **do 9. 5. 2008 do 14. ure**. Pisne vloge morajo biti v zaprtih ovojnica, označene z »**Ne odpiraj – vloga za javni razpis – 3544**«. Komisija bo strokovno ocenila vse pravočasno prispele in popolne vloge. Nepovratna sredstva bodo dodeljena po vrstnem redu dospelja vlog na Agencijo do porabe sredstev.

Iz zgoraj omenjenega javnega razpisa povzela:
Senič Lidija

Urniki usposabljanj za april 2008

Datum	Čas	Tema	Predavatelj	Lokacija	Kontakt
1. 4. 2008	16.00	Smernice dobrih higienskih navad	g. Meglič	Tabor - Kulturni dom	g.Geržina-041 325982
5. 4. 2008	9.00	Gozdno medenje	g. Kropivšek	restavraciji Most v Laškem	g.Šolar-041 704158
7. 4. 2008	16.00	Smernice dobrih higienskih navad	ga. Kandolf	Slovenska vas pri Pivki	g.Jenček-031 369102
11. 4. 2008	17.00	Čebelje paše in značilnosti pašnih virov-delavnica	g. Šivic	Kulturni dom Rogaška	g.Janžek-031 608879
12. 4. 2008	9.00	Usp. za čeb. turist.vodnika - osnovno usposabljanje*	g. Šivic, ga.Arih	Čebelarški center Lukovca	Janja Podlesnik - 01 729 6124
12. 4. 2008	9.00	Pridelava in predelava propolisa	g. Jedlovčnik	Slovenska vas pri Pivki	g.Jenček-031 369102
15. 4. 2008	16.00	Smernice dobrih higienskih navad	g. Meglič	Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota	Janja Podlesnik – 01 729 6124
16. 4. 2008	17.00	Predelava voska	g. Golmajer	Zadružni dom Zadvor Moste Polje	Rus - 031 717355
26. 4. 2008	9.00	Gozdno medenje-delavnica	g. Kropivšek	okolica Laškega	g.Šolar-041 704158
Točne informacije bodo objavljene na Vzreja matic - I. skupina spletni strani ČZS			g. Kropivšek	ČZD Maribor	g.Bauman-031 261884
Točne informacije bodo objavljene na Tečaj o čebelarstvu za čebelarje začetnike objavljene na spletni strani ČZS			Točne informacije	ČZD Maribor	g.Bauman-031 261884

* Po usposabljanju bo sledila študijska tura - lokacija in termin (datum, ura) ture bo dogovorjen na predavanju. Študijsko turo bodo morali plačati udeleženci sami, Cena študijske ture še ni znana.

Prosimo vas, da se na usposabljanja prijavite s prijavnico (individualno ali skupinsko), ki jo najdete na spletni strani ČZS, www.czs.si. Za informacije o usposabljanjih lahko pokličete Janjo Podlesnik na tel. 01 729 61 24. **Priloženo prijavnico pošljite na naslov Čebelarstva zveza Slovenije, najkasneje do 5 dni pred pričetkom usposabljanja. Predavanja oz.**

delavnice bodo izvedene le ob zadostnem številu prijavljenih. Število mest na predavanjih in delavnicah je omejeno. V primeru večjega števila prijav kot je prostih mest, bomo upoštevali prijave po datumu prispetja. Čebelarstva zveza Slovenije si pridružuje pravico do sprememb posameznih usposabljanj. Spremembe bodo objavljene na spletni strani ČZS.

Razpis za XXXI. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev

XXXI. državno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev bo v soboto, 3. maja 2008, v prostorih Kmetijske šole Grm Novo mesto, Sevnica 13, Novo mesto. Program XXXI. srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev bomo objavili v prihodnji številki Slovenskega čebelarja in na spletni strani ČZS (www.czs.si).

Mentorji čebelarških krožkov naj pisne prijave tekmovalnih ekip pošljejo na obrazcu, objavljenem na spletni strani ČZS, najpozneje do 15. aprila 2008 na naslov: Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Ker želimo XXXI. državno srečanje in tekmovanje pripraviti kar najbolj kakovostno, prijave na dan tekmovanja ne bodo mogoče.

Tekmovanje bo potekalo na podlagi Pravilnika o državnem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev, ki je objavljen na spletni strani ČZS.

Vprašanja za nižjo in srednjo skupino bodo postavljena na podlagi delovnega zvezka Čebela se predstavi, za višjo skupino pa tudi na podlagi knjige Od čebele do medu.

Pričakujemo polnoštevilno udeležbo.

Sočasno razpisujemo tudi natečaj za izvedbo XXXII. srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev leta 2009. Prijave za organizacijo srečanja in tekmovanja v prihodnjem letu pošljite do 15. aprila 2008 na naslov: Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica

Komisija za krožke pri ČZS

Prijavnica za državno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev Slovenije, Novo mesto 2008

Šola ali čebelarsko društvo, v okviru katere/-ga deluje čebelarski krožek:

Naslov šole ali ČD: _____

Koliko let deluje krožek oz. od katerega leta: _____

Prijavljamo se na tekmovanje v nižji, srednji in višji skupini

Skupina _____ Imena in priimki tekmovalcev _____

Nižja 1: _____

2: _____

Srednja 1: _____

2: _____

Višja 1: _____

2: _____

Ime in priimek mentorja: _____

Domači naslov mentorja: _____

Telefonska številka mentorja: _____

Naslov elektronske pošte: _____

Koliko let vodi krožek oz. od katerega leta: _____

Datum prijave: _____ Podpis mentorja: _____

Vzreja matic DARKO GRM

Hude Ravne 1 – Dole pri Litiji

Tel.: (01) 897 21 45 – GSM: 041 900 606

- Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.
- Ponujamo vam tudi matičnike črne barve za pridobivanje matične mlečka ali za vzrejo matic.

Jože Andrejč

Murski Petrovci 1a, 9251 Tišina
02 546 15 12, 041 351 985

Danilo Bedek

Moščanci 21, 9202 Mačkovci
02 551 10 31, 041 652 913

Avgust Bučar

Bratov Učakar 100, 1000 Ljubljana
01 507 91 49, 041 696 210

Vzrejališče Bukovšek

Alojz, Janko, Miha Bukovšek

Golo Brdo 19, 1215 Medvode
01 361 24 28, 051 317 889,
031 852 240, 041 656 441

Stanislav Čiček

Ivanci 39, 9222 Bogojina
02 547 14 41, 041 530 688

Marko Debevec

Čuža 7, 1360 Vrhnika
01 755 12 82, 041 344 502

Bojan Donko

Dolga Vas, Glavna ulica 94, 9220 Lendava
02 576 18 97, 041 580 224

Ivan Dremelj

Dragovšek 13, 1275 Šmartno pri Litiji
01 899 11 31, 041 588 248

Čebelarstvo Dremelj - Janez Dremelj

Dragovšek 13, 1275 Šmartno pri Litiji
01 971 06 23, 041 779 119, 041 836 050

Ervin Ficko

Mlajtinci 37a, 9226 Moravske Toplice
02 548 11 93, 041 661 576

Viktor Gaber

Novačanova 3, 3202 Ljubecna
03 546 14 47, 031 705 961

Darko Grm

Hude Ravne 1, 1273 Dole pri Litiji
01 897 21 45, 041 900 606

Jožef Herbaj

Nedeljica 29, 9224 Turnišče
02 572 14 70, 041 214 980

Jože Jakšič

Kapca, Glavna ulica 21, 9220 Lendava
02 576 10 60, 051 36 7 153, 041 461 239

Vzrejni center Rodica - Vasja Jug

Grant 1e, 5242 Grahovo ob Bači
05 305 20 67, 05 380 49 58
031 254 995, 031 451 895

Mirko Jurinec

Ključarevci 74, 9242 Križevci
02 587 19 04, 051 370 413

Čebelarstvo Kapun - Stanko Kapun

Mirna 14, 9000 Murska Sobota
02 539 14 37, 031 703 603

Milena Kavaš

Ribiška 8, 9233 Odranci
02 570 11 73, 041 354 860

Zoltan Kelemen

Križevci 7, 9206 Križevci v Prekmurju
02 554 12 52

Janez Kropivšek

Jeronim 32, 3305 Vransko
03 572 52 07, 031 241 522

Janez Luznar

Begunje na Gorenjskem 170,
4275 Begunje na Gorenjskem
04 533 39 14, 041 948 077

Plemenilna postaja Kamniška Bistrica

Gregor Mlakar

Cankarjeva cesta 18, 1240 Kamnik
01 831 72 25, 041 214 811

Janko Pislak

Apače 303, 2325 Kidričevo
02 796 10 51

Julij Pokorni

Gačnik 3, 2211 Pesnica
02 640 53 81, 041 923 008

Plemenilna postaja Rog-Ponikve

Jože Sever

Stara cesta 12, 8333 Semič
07 306 75 40, 041 901 246

Čebelarstvo Lucka - Žunko Dušan

Sužid 41, 5222 Kobarid
05 388 58 56, 031 870 709

Čebelarstvo Festengar - Franc Šolar

Podnart 12, 4244 Podnart
04 533 11 34, 051 603 899

Jožica & Jožef Tratnjek

Žižki 93, 9232 Črenšovci
02 570 18 17, 041 886 652

Vzrejališče Vozelj - Ladislav Vozelj

Dragovšek 18, 1275 Šmartno pri Litiji
01 899 11 49, 041 618 786

Henrik Zaletelj

Fužina 59, 1303 Zagradec
01 788 60 86, 041 775 333

Plemenilna postaja Kranjska čebela Završnica

Magdič Darko

Rožna dolina 40, 4248 Lesce
04 531 85 02, 041 400 456

Izobraževalno-vzrejni center Zelenica

Ciril Jalen

Rodine 18, 4274 Žirovnica

Brane Kozinc

Hraše 1a 4248 Lesce
04 580 31 34, 041 734 009

PRODAM

Mešani med (kostanj-lipa), belokranjski okoliš, tel.: 041/912 385.
Gozdni med (Kočevje), tel.: 01/895 71 99.

Gozdni med, tel.: 01/705 87 50.

Domače žganje za medeni liker, tel.: 040/385 877.

Kalup za odlivanje skulpture sv. Ambroža v velikosti 30 cm, po naročilu izdelujem kalupe za odlivanje sveč, tel.: 031/241 254.

Mlin za mletje sladkorja in 6 nakladnih AŽ-panjev, tel.: 041/881 830.

Čebelnjak, kovinski s 14 naseljenimi AŽ-panji, tel.: 02/587 19 04, 051/370 413.

Štirinajst poslikanih AŽ-panjev 9-satarjev, lahko tudi celoten čebelnjak, tel.: 041/615 967.

20 novih AŽ 10-satarjev ter 20 novih AŽ 7-satarjev, možna menjava za čebelje družine, tel.: 031/501 801 (19. uri).

Nove AŽ-panje, 7- in 10-satarje, tel.: 041/819 390.

Nove nakladne (dvotretjinske) LR-panje, tel.: 041/591 427.

Lipove deske za panje in satnike, tel.: 040/211 346.

Lipove AŽ-satnike, tel.: 041/911 557.

Lipove AŽ-satnike, tel.: 041/271 530.

Avtomatsko točilo za med na 6 satov, tel.: 041/463 149.

Motorno točilo, parni topilnik, sončni topilnik, sode za med, različne plemenilčke, omare za satje, smukalnice, pitalnike, tel.: 03/579 30 55.

Nove smukalce za cvetni prah, in čebele na 5, 7 in 10 AŽ-satih, z mladimi maticami, tel.: 041/244 590.

Mercedes 12-13 z atestirano nadgradnjo za prevoz čebel s 44 trietažnimi panji, tel.: 041/435 605.

TAM 5000, registriran do marca 2008, z 20 naseljenimi 10 S AŽ-panji, družine so veterinarsko pregledane, cena po dogovoru, tel.: 05/366 14 69.

TAM 4500 s 60 naseljenimi panji (Krže), tel.: 041/560 075.

Prevozni čebelnjak TAM, tip 60T 5B, predelan za prevoz 54 10S AŽ-panjev. Prevoženih je samo 18.000 km (nekdanja potujoča delavnica). Cena po dogovoru, tel.: 041 663 140.

Zabojnik za 42 AŽ-panjev, LR-panje po delih (visoka podnica s pitalnikom – 110 kosov, naklade, begalnice, satje), družine na AŽ-, LR- in DB-satih, tel.: 05/388 58 56, 031/870 709.

Čebelje družine na 10 S AŽ-panjih ali brez njih, TAM 5500 brez zabojnika ter kostanjev in cvetlični med, tel.: 041/606 013.

Zaradi bolezni ugodno prodam več 10 S AŽ-panjev, skupaj s čebelami, kupcu podarim vozen TAM 5000, tel.: 041/941 792.

72 čebeljih družin s panji na tovornjaku (Murska Sobota), tel.: 041/575 961.

Več čebeljih družin na AŽ 5 S in 7 S, prikolico za priklopnik z A-testom in narejeno konstrukcijo za 100 AŽ 10 S, tel.: 041/385 620.

10 čebeljih družin na AŽ-satih in priklično prikolico za 12 družin, tel.: 031/204 494.

Nekaj čebeljih družin na 9 AŽ-satih, kostanjev in gozdni med ter vosek, tel.: 031/503 635.

Več čebeljih družin na 10 AŽ-satih s panji, tehtnico od 4 do 200 kg, malo rabljeno (Šempeter pri Gorici), tel.: 041/584 509.

6 čebeljih družin na 10 AŽ-satih s panji, 5 prašilčkov na 5 satih, tel.: 01/780 73 78.

Čebele z 9- in 10-satnimi AŽ-panji, tel.: 040/281 248.

6 panjev čebel na 10-satnih AŽ-panjih, tel.: 01/511 64 98.

10 čebeljih družin v LR-panjih (3 naklade), tel.: 031/642 063, 05/388 50 45.

Čebelje družine na 4, 5 in 9 AŽ-satih in rabljene AŽ-panje 9-satarje, tel.: 01/787 32 03, 051/342 408.

20 močnih čebeljih družin na 10 AŽ-satih – lahko tudi s panjem in mediščem (Kočevje), tel.: 041/530 757.

Zdrave čebele na satju, čebele s panji in prazne panje, tel.: 040/458 832.

Čebelje družine na 10 AŽ-satih in naseljene 5-satne AŽ-panje, tel.: 041/883 744.

Čebelje družine na 7, 9 in 10 AŽ- in LR-satih, lahko tudi s panji, tel.: 031/619 961.

Večje število čebeljih družin s panji ali brez njih in limonovce različnih velikosti, tel.: 05/364 61 56.

12 zdravih čebeljih družin na 10 AŽ-satih s panji ali brez njih, tel.: 041/413 063.

5 čebeljih družin na 10 AŽ-satih, s panji ali brez njih, tel.: 031/435 046.

50 čebeljih družin na 10 AŽ-satih, s panji ali brez njih (Murska Sobota), tel.: 041/586 508.

Čebelje družine na 5, 7, 9 in 10 AŽ-satih, s panji ali brez njih, tel.: 031/374 106.

Več čebeljih družin na AŽ-satih s panji ali brez njih (Ljutomer), tel.: 02/581 16 60 (zvečer).

10 čebeljih družin na 9 AŽ-satih s panji ali brez njih (Metlika), tel.: 031/673 825.

5 čebeljih družin na 5 in 10 AŽ-satih, s panji ali brez njih (Dobropolje), tel.: 031/670 829.

Čebelje družine na 10 AŽ-satih, s panji ali brez njih, cena po dogovoru (Brežice), tel.: 041/286 387.

Nekaj čebeljih družin na 9 AŽ-satju s panji ali brez njih, tel.: 040/913 538 (po 19. uri).

Čebelje družine na 5, 9 in 10 AŽ-satih, s panji ali brez njih, urejeno medišče, tel.: 02/802 56 00, 041/751 608.

Čebele na 7 satih in nove smukalnice, tel.: 031/360 467.

Zdrave čebelje družine na 7 in 9 AŽ-satih, z lanskimi označenimi maticami, lahko tudi s panji, tel.: 03/557 27 74.

Čebelje družine, močne, z lanskimi maticami in pregledane, na 5, 7, 10 in 11 AŽ-satih, tel.: 01/897 21 45, 041/900 606.

Večje število čebeljih družin na 5, 7 in 10 AŽ-satih. Sprejemam tudi naročila za letošnje narejence za dostavo od maja naprej, tel.: 031/533 939.

Čebelje družine v AŽ-panjih na 7 satov, lanske matice, prevzem aprila, tel.: 031/651 366, 01/723 54 30.

Trgovina ČEBELARNA
 PRODAJNO RAZSTAVNI SALON
 Kopic Milena s.p.
 ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Nudimo vam:

- čebelarska oprema in pribor
- med in vosek čebelje izdelke
- darila upokojci in čebeljih pridelovalcev
- čebelarska literatura

Delovni čas:

torisj-petek: od 8. do 17. ure
 sobota: od 8. do 12. ure
 nedelja-pret: zaprto

Za večjo skupino lahko delujemo tudi po naročilu in dogovor.

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31

Več čebeljih družin na 5, 7 ali 10 AŽ-satih in LR-satih, z lanskimi, označenimi maticami, tel.: 041/334 170.

Več čebeljih družin na 10 AŽ-satih z lanskimi maticami, tel.: 04/252 12 86, 031/423 051.

60 čebeljih družin na 9 AŽ-satih. Prevzem in prevoz je mogoč v 9-satnih polovičarjih tipa Pislak, v katerih čebele prezimujejo (panje mi vrnete pozneje), tel.: 041/917 594, 02/803 40 60.

Več čebeljih družin na 7 in 8 AŽ-satih z lanskimi maticami, tel.: 041/767 595.

Čebelje družine na 5 in 9 AŽ-satih z lanskimi maticami (Ljubljana), tel.: 01/427 24 17.

Čebelje družine na 7 in 10 AŽ-satih s panji, čebele so veterinarsko pregledane, tel.: 041/515 004.

Več zdravih, močnih čebeljih družin na AŽ-satih, od 4 do 10, po izbiri, tel.: 07/496 83 30, 051/341 321.

Več čebeljih družin na AŽ-satih; v njih je bilo izvedeno zimsko zatiranje varoj, tel.: 02/740 12 76.

10 čebeljih družin na 10 AŽ-satih ter lipov med (Kočevje), tel.: 041/788 826.

10 čebeljih družin na 5 AŽ-satih, po ugodni ceni, tel.: 03/541 50 25.

15 čebeljih družin na AŽ-satih, dobre medarice (Poljčane), tel.: 02/829 04 83 (zvečer).

8 čebeljih družin, brez panjev, tel.: 01/787 86 35, 031/512 246.

Čebelje družine na 5 in 7 AŽ-satih, prevzem konec aprila (Murska Sobota), tel.: 031/224 715.

10 čebeljih družin na 8 in 10 AŽ-satih, možna menjava za tehniko (Medvode), tel.: 041/630 840.

20 čebeljih družin na AŽ-satih, tel.: 02/523 10 49.

30 čebeljih družin na AŽ-satih, tel.: 02/560 14 80.

Čebelje družine na AŽ-satih, tel.: 031/892 952.

10 čebeljih družin na 7 AŽ-satih, tel.: 031/876 189.

10 panjev čebel, tel.: 04/251 10 41, 051/257 560.

Več čebeljih družin na 7 AŽ-satih, tel.: 07/308 70 62, 031/379 931.

Več čebeljih družin na 9 in 10 AŽ-satih, tel.: 01/507 48 78.

Čebelje družine na 10 AŽ-satih, tel.: 041/273 483.

Čebele na 9 in 10 AŽ-satih, tel.: 031/589 557.

Čebelje družine na 7 AŽ-satih, tel.: 041/403 960.

Nekaj zdravih čebeljih družin na 7 in 10 AŽ-satih, tel.: 01/723 83 22, 041/599 542.

Nekaj čebeljih družin na 6, 9 in 10 AŽ-satih, tel.: 05/757 21 83, 041/567 682.

Čebelje družine na 5 AŽ-satih, 041/705 639.

15 čebeljih družin na 5 in 7 AŽ-satih, tel.: 041/504 762.

Čebelje družine na 5, 7, 9 AŽ-satih, tel.: 07/496 73 28.

Čebelje družine na 5, 7 in 10 AŽ-satih, tel.: 05/366 90 64.

Več čebeljih družin na AŽ- in LR-satju, tel.: 041/330 811.

Čebelje družine na 7 in 10 AŽ-satih, večjo količino kostenjevega in cvetličnega medu, nove, zvrtnane in zbite AŽ-satnike iz smrekovega lesa, tel.: 031/766 533, 03/572 73 43.

20 čebeljih družin na 10 AŽ-satih, tel.: 02/753 19 71.

Čebelje družine na 7 AŽ-satih, tel.: 041/621 720.

Čebelje družine na 10 LR-satih, tel.: 02/613 41 91 (po 20. uri).

Čebelje družine na 7 in 9 AŽ-satih, tel.: 01/365 15 36.

Čebelje družine na AŽ- in LR-satih (Gornji Grad), tel.: 03/584 52 46, 031/470 492.

10 zdravih čebeljih družin na 9 ali 10 AŽ-satih (Kranj), tel.: 041/386 662.

Čebelje družine na 7 in 10 AŽ-satih (Spodnja Idrija), tel.: 05/377 61 73, 041/591 581.

Nekaj čebeljih družin na 5 in 7 AŽ-satih (Ljubljana), tel.: 031/732 114, 01/365 12 87.

20 novih AŽ-panjev, tel.: 040/253 874.

8 zdravih čebeljih družin na AŽ-satih, tel.: 041/391 935.

Čebelje družine na 9 AŽ-satih, tel.: 041/990 360.

Čebelje družine na AŽ-satju, tel.: 031/424 490.

Več čebeljih družin, tel.: 07/309 99 66, 041/219 436.

Več čebeljih družin na 10 AŽ-satih, tel.: 01/787 14 95.

15 čebeljih družin na 5 in 7 AŽ-satih, tel.: 041/566 476.

Čebele na AŽ-satih (konec aprila), tel.: 040/220 112.

Čebelje družine na 7 in 10 AŽ-satih, tel.: 04/533 01 68, 031/519 227.

28 čebeljih družin na 10 AŽ-satih, tel.: 031/248 422.

Več čebeljih družin na 7 in 10 AŽ-satih z lanskimi maticami (Tržišče-Krmelj), tel.: 041/342 070.

Čebelje družine na 7 satih AŽ-panjev ugodno prodam, z lanskimi maticami, prevzem v sredini aprila, tel.: 031/604 309.

Večje število čebeljih družin z AŽ-panji (Vipava), tel.: 05/364 51 20.

Prodajam čebelje družine in zabojnik, tel.: 041/614 683.

Čebelje družine na AŽ- in LR-satih (Kočevje), po ugodni ceni, cvetni prah osmukanec, tel.: 040/455 855.

Večjo količino kostenjevega in akacijevega medu, tel.: 041/696 210.

10 čebeljih družin na 5 AŽ-satih, tel.: 01/366 90 46.

6 močnih čebeljih družin na 10 AŽ-satih (Žiri), tel.: 041/239 062.

40 čebeljih družin na 5, 7 in 10 AŽ-satih (Dolenjske Toplice), tel.: 041/779 236.

3 nove AŽ 9S panje, 1 nov 10S AŽ-panj, tel.: 031/408 155.

KUPIM

Naseljen ali prazen čebelnjak v širši okolici Maribora, odplačujem ga lahko z medom, tel.: 041/726 175.

Rabljene AŽ-panje na 10, 11, 12 satov, do 40 €, tel.: 041/968 612.

Čebelje družine na 7 AŽ-satih in naravne zgodnje roje, tel.: 041/957 627.

Čebelarstvo literaturo starejše ali novejše izdaje, kupim ali menjam, tel.: 031/611 377.

RAZPISI ZA STOJIŠČA

ČD Nova Gorica obvešča prevaževalce čebel, da sprejema prijave za akacijevo pašo do 10. aprila, za gozdno pašo pa do 15. maja 2008. Kontaktna oseba: Mitja Bavdaž, Prvomajska 90, 5000 Nova Gorica, tel.: 041/975 393.

ČD Moravske Toplice zbira vloge za akacijevo pašo do 24. aprila 2008. Pisne prijave pošljite na naslov ČD Moravske Toplice, Lešče 4, 9226 Moravske Toplice.

ČD Postojna: Pisne prijave za pašo na divji češnji in lipi sprejemamo do 15. aprila 2008, za gozdno pašo pa do 15. maja 2008 na naslov: Čebelarstvo društvo Postojna, Cankarjeva 6, 6230 Postojna.

ČD »Peter Močnik« Studenci Pekre obvešča prevaževalce čebel, naj informacije za prevoz na območje ČD »Peter Močnik« Studenci Pekre pošljejo pri skrbniku pašnega reda. To je Mihael Kamplet, Ob plantazi 8, 2341 Limbuš, tel.: 02/613 41 91, GSM: 041/231 765.

ČD Ajdovščina sprejema prijave čebelarjev za akacijevo pašo do 15. 4. 2008, za gozdno pašo pa do 15. 5. 2008 na naslov: Ivo Stibilj, Male Žablje 21a, 5263 Dobravljje. Vloga za dovoz čebel na pašo mora vsebovati vse podatke iz obrazca »Vloga za dovoz čebel na pašo«, kot to določa 7. člen Pravilnika o katastru čebelje paše in čebelarjem pašnem redu (Ur. l. RS št. 18702).

ČD Kanal Brda razpisuje za leto 2008 stojišča na akacijevi, lipovi in kostenjevi paši. Pisne vloge za namestitve čebel naj čebelarji v skladu s Pravilnikom o katastru čebelje paše pošljejo do 20. 4. 2008 na naslov: Marjan KOVAČIČ, Gorenja vas 19, 5213 Kanal ob Soči. Več informacij dobijo čebelarji na tel. št.: 040 555 355.

BRANKO KASTELIC (1945–2007)

Na devetnajsti dan zadnjega meseca leta 2007 smo se številni za vedno poslovili od našega prijatelja in čebelarja Branka Kastelica.

Rodil se je 14. januarja 1945 v vasi Dobropolje pri Ilirski Bistrici, kjer je končal osnovno šolo, potem pa se je izučil za mizarja. Kot mizar je bil zaposlen v tovarni TOK Ilirska Bistrica. Ker je bilo v bližnji okolici njegovega doma kar nekaj čebelarjev, se je Branko s čebelami srečal že v otroštvu. Za skrivnostni svet čebel ga je navdušil sosed in čebelar Jože Bubnič. Leta 1970 je Branko začel čebelariti z dvema AŽ-panjema in se kmalu potem vključil tudi v Čebelarstvo društvo Ilirska Bistrica. Ker je bil priden in delaven, si je kot mizar sam izdeloval tudi panje za svoje ljubljence. Z ženo Ivo sta si ustvarila družino in rodila sta se jima sinova Bojan in Iztok, v Dobropoljah pa sta si zgradila lepo hišo. Branko je bil zelo inovativen in napreden čebelar. Vse ga je zanimalo. Rad se je udeleževal različnih predavanj, znal je pripraviti dobre medene pijače, vedno je pomagal pri društvenih akcijah in najbolje se je počutil v čebelarški družbi. Ko so pred nekaj leti madžarski čebelarji pri nas predstavili nov krožni ali rotacijski panj, se je odločil narediti takšne panje in jih tudi preizkusiti. V svoji mizarški delavnici je izdelal štirinajst takih panjev, jih naselil s čebelami in v njih čebelaril. Dejal je, da nima rojev in da pridela več medu. Sicer pa je Branko čebelaril s približno petdesetimi panji. Prejel je odličji Antona Janše III. in II. stopnje, ob 100-letnici društva, ki smo jo praznovali oktobra 2007, pa kot zadnje še društveno priznanje. Ko je občina ob koncu leta 2006 ilirskobistriškimi čebelarjem, privržencem AŽ-panja, podarila staro stavbo v starem delu Ilirske Bistrice, da bi jo preuredili v svoj čebelarški dom, smo bili vsi navdušeni. Čeprav je bila hiša skoraj ruševina, smo jo takoj začeli obnavljati. Do zdaj je že precej narejenega. Tudi

Branko se nam je takoj pridružil in prevzel mizarška dela, čeprav je bil že hudo bolan. Upali smo, da bo premagal bolezen ... Izgubili smo dragocenega, vestnega, zanesljivega, poštenega in pridnega člana, ki ga bomo zelo pogrešali. Branko, hvala Ti za vse! Ko smo se tistega decembrskega popoldneva poslavljali od našega Branka in je zahajajoče sonce obsijalo pokopališče sv. Petra v Trnovem pri Ilirski Bistrici, so se čebelice še bolj stisnile v gručo in tiho mrmrale. Njegovim najbližjim in najdražjim izrekamo iskreno sožalje.

ČD »Antona Žnidaršiča«
Ilirska Bistrica

JANEZ PULKO (1913–2006)

Novembra leta 2006 smo se za vedno poslovili od našega najstarejšega, dolgoletnega člana ČD Turnišče Janeza Pulka.

S čebelami se je srečal že v rani mladosti. Ko je obiskoval osnovno šolo, mu je ravnatelj kot drugošolcu podaril roj. Ta roj mu je polepšal mladost in mu za vedno vzbudil ljubezen do čebel in narave. Še kot otrok je svoje čebelarstvo razširil in pri tem spoznaval skrivnosti čebelje družine, ki takrat še ni potrebovala pomoči v obliki zdravil in kemikalij. Čebele so mu pomenile veliko, saj se je prav zaradi ljubezni do njih izučil za mizarja, da je lahko zase in za prijatelje izdeloval panje. Čebelnjak si je izdelal na domačem dvorišču. Bil mu je v veliko veselje, domačiji pa v okras in ponos. V svoji okolici si je prizadeval za napredek čebelarstva. Bil je dejaven član društva, katerega soustanovitelj je bil. Čebelarje je spodbujal, naj se izobražujejo in širijo svoje znanje, saj se je tudi sam rad udeleževal različnih predavanj in tečajev. Opravi je tudi izpit za čebelarskega preglednika in to delo opravljal vrsto let. V ponos mu je bilo tudi, da sta se za čebele navdušila njegova sinova, saj to kaže, da njegova ljubezen in navezanost na čebele nista bili zaman. Ko se je

na stara leta vračal na domačijo k sinu Francu, ki je zgradil nov čebelnjak, ga je pot skoraj vedno vodila najprej do domovanja čebel, ob katerem je občudoval njihov let in poslušal njemu tako ljubo melodijo, ki so jo s krili igrale čebele. Pri tem so mu misli odtavale tja daleč nazaj k prvemu roju, na Pohorje, kamor je čebele vozil na pašo in še na veliko lepih trenutkov, ki jih je preživel s čebelami. Spominjali se ga bomo kot naprednega in vestnega čebelarja. Rad se je udeleževal družabnih srečanj, na katerih je poskrbel za dobro voljo in petje. Vedno je bil pripravljen pomagati z dejanji ali naveti, saj je imel po skoraj 80 letih življenja s čebelami veliko izkušenj. Od njega smo se številni čebelarji poslovili z društvenim praporom. Za svoje delo je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

ČD Turnišče

IVAN TROBEVŠEK (1933–2007)

Ivan Trobevšek se je rodil leta 1933 v Bistričici pri Kamniku v družini s 14 otroki. Kot najstarejši izmed njih je moral že v rani mladosti krepko

poprijeti za delo. Življenjska pot ga je pripeljala v Šmartno pod Kravcem, kjer je podedoval kmetijo. Tam si je pozneje ustvaril tudi družino, ki jo je preživljal kot gozdar. Bil je izjemno povezan z naravo, gozd mu je pomenil drugi dom, rad pa je tudi obdeloval les. Prve čebele je dobil od svojega očeta, saj je bilo čebelarstvo že hišna tradicija. Potem je zaradi številnih obveznosti čebelarjenje opustil, za 70. rojstni dan pa so mu podarili panj čebel. Takoj se je z vso vnemo lotil čebelarjenja in kmalu čebelaril z 12 AŽ-panji. Čebelar se je popolnoma predal, pri njih je presedel zelo veliko časa in jih je opazoval pri njihovem delu. Bilo ga je veselite poslušati, s kakšnim zanosom in predanostjo je govoril o čebelah. Zdaj čebelarstvo nadaljuje njegova žena. Čebelarji ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

ČD Cerklje na Gorenjskem

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82

faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:

ob delavnikih 9h-12h

16h-18h

ob sobotah 9h-12h

APIS M&D®

AŽ-PANJI 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI
PANJ

PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI
7S- 57,40 €, 5S- 52,20 €

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,75 €/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN, ZBIT
LR - STANDARD LR 2/3

Cenjene stranke obveščamo,
da smo se 1. 3. 2008 preselili
na Opekarsko 16 na Vrhniki.

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti. ■ Prevzem in kuha voščin ter takojšnja menjava za satnice. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,75 eur/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. • Vosek odkupujemo po 3,12 do 3,54 eur za kilogram. ■ Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 €. ■

Pri izvozu z AC proti Vrhniki,
desno po magistralni cesti
proti Ljubljani, 300 m od
izvoza naprej prvo večje
križišče desno. Glej smerokaz.

GRELCI ZA MED

KVALITETNA RSF-TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETINJSKI LR-PANJ
AKCIJSKA CENA 89,60 €!

KAKOVOSTNE
BELJAKOVINSKE
POGAČE V OBLIKI
PASTE. IZDELANE
SO PO POSEBNEM
POSTOPKU IN SE
NE STRDIJO.

AKCIJA 1,28 /KG

Žica za satnike 250 g
RSF 4,4 €,
250 g CINK 2,2 €

SUPER AKCIJA

SATNICE – AŽ, LR: 0,66 €

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

PRIZNANO VZREJALIŠČE
ČEBELJIH MATIC DEBEVEC

Sprejemamo prednaročila za označene in
selekcionirane matice kranjske pasme (8 €–10 €).

Ne zamudite sofinanciranja čebelarstva opreme RS in EU!

**Čebelarско društvo Lukovica,
Čebelarška zveza Slovenije ter občina Lukovica
vabijo vse čebelarje in čebelarke ter ljubitelje čebelarstva na**
6. čebelarški praznik.

Prireditve bo obsegala bogat kulturni program z odkritjem doprsnega kipa Valentina Benedičiča. Za popestritev programa bo poskrbel Tilen Artač, vsem znan kot psihologinja Ifigenija. Program bo povezoval Matjaž Merljak. Po prireditvi pa nas bo zabaval ansambel Lojzeta Slaka.

Prireditve bo **17. maja 2008, ob 15. uri,**
v Čebelarškem Centru na Brdu pri Lukovici.

Vljudno vabljeni v vsakem vremenu!

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarско društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarška zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, uredništvo (01) 729 61 14, faks (01) 729 61 32, Marko Borko, GSM: 051/637 204, Barbara Zajc 041/370 409, Anton Tomec (01) 729 61 02.

Elektronska pošta: tajnik Anton Tomec: anton.tomec@czs.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@czs.si – urednik Marko Borko: marko.borko@czs.si

Izdajateljski svet: predsednik Franc Šivic, univ. dipl. inž. gozd. – člani: Miro Cetina, univ. dipl. inž. gozd., Vlado Auguštin, univ. dipl. inž. tekst. teh., dr. Stanko Kapun, Vlado Pušnik, Janko Prebil.

Uredniški odbor: Marko Borko, Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Franc Grajzar, dr. Aleš Gregorc, Janez Gregori, prof. biol., dr. Janez Grad, Borut Preinfalk, dr. vet. med., Tomaž Škorjanec, Andreja Kandolf, Vlado Auguštin.

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2008 za nečlane je 45 €. Posamezna številka stane 4 € za člane oz. 5 € za nečlane. Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 36 €. Člani lahko objavljajo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 500 €, v sredini 300 €, pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Cene so brez DDV.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, šifra dejavnosti: 91.120. Za naročnike iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – letna naročnina je 43 € ali 55,10 USD.

Priprava za tisk in tisk: Schwarz, d. o. o.

Oddaja tekstov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Glasilo Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarška zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici 8, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev programa ČSS za leto 2008.

Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov.

Naslov spletne strani ČZS: www.czs.si. Avtomatski odzivnik za paše – tel.: (01) 729 61 20.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOČJAN

Robert Kočjan s. p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

tel.: 01/ 364 11 06, faks: 01/ 364 13 07
GSM: 031/351 964 – e-pošta: robineli@siol.net

www.rihar-kocjan.si

ČEBELARSTVO – IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME – TRGOVINA

Satnica

Satnik AŽ, LR

Smukalec za cvetni prah

Drobni material

Kadilniki Rsf, Zn

Zaščitna oprema
(rokavice, jopiči, obleke, klobuki)

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike AŽ, LR
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojšča
- kozice
- plastične odtočne pipe
- čebelarske lopatice
- kuhamo voščine
(voščine sprejemamo samo
v PVC vrečah do 31. 3. 2008)
- lovilce rojev – lesice
- smukalce za cvetni prah

DELOVNI ČAS:

**ponedeljek–četrtek: od 8.–12. in od
15.–18. ure, petek: od 8.–15. ure,
sobota: od 8.–12. ure**

*Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo
4 % popust pri nakupu nad 42 EUR*

**Naročeno blago vam lahko pošljemo
s paketno pošto**

ZMERNE CENE – TRADICIJA – KVALITETA – IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU